

BRASSÓI LAPOK

TELEFON-INTERURBAN: Szerkesztőség és kiadóhivatal 1-77 és 82 szám

POLITIKAI NAPILAP

Főszerkesztő: SZELE BÉLA dr.

Szerkesztőség * Kiadóhivatal * Nyomda
BRASSÓ, KAPU-UTCA 56-58 szám

A kolozsvári ügyész

Perbeszélünk a kolozsvári ügyésszel, aki hamis vádat emelt a romániai kisebbségek ellen. Egy kommunista agitátor bűnperének a tárgyalásán a védő magatartását azon a címen találta érthetőnek, hogy kisebbségi ember, s így természetesen őrvend a román állam szétzillogtatásának...

Mászóval a romániai magyarok örülnek, ha kommunista agitátorok vagy más szélsőséges irányzatok a román állam romlására törnek, s minél nagyobb pusztítást végeznek erkölcsi és anyagi javaiban...

Mászóval a kisebbségek tudatos ellenségei az államnak, s aktív vagy passzív módon maguk is a főnkremenésén dolgoznak...

Egy állami ügyész ajkáról, enyhén szólva, legalább is különös álláspont. A bíróság előtt egyáltalában nem volna szabad megkülönböztetést tenni polgár és polgár, ügyvéd és ügyvéd, jog és jog között. Még kevésbé államellenes inszinuációval illetni a védőt, akinek hivatását, szerepét és a bíróság előtt való ténykedését a törvény szabályozza, s akit az ügyességek is a legszigorúbb tárgyilagossággal kell megbecsülnie.

Mennyivel kevésbé igazolható a kolozsvári ügyésznek az a meggondolatlan kijelentése, hogy a kisebbségek természetesen örülnek a román állam szétzillogtatásának!... Honnan veszi a jogot és az indokot ehhez a súlyosan bántó és merőben alaptalan beállításhoz?

Először is, az ügyész urnak és a hasonló mentalitású uraknak tudniuk kell, hogy Románia kisebbségei már erkölcsi és kulturális színvonaluk miatt sem zillogthatók az országot, mely hazájuk, melyben élniük és halniuk kell.

Másodszor, vagyunk-e mi kisebbségek olyan szívesek és erősek, hogy ha meg is volna ez a gonosz szándékunk, arra képesek is volnánk s mindazt a bajt, válságot, nyomorúságot, anarchikus jelenséget, melyek gazdasági életünket és közállapotainkat már-már tarthatatlanná teszik, a kisebbségek ideznék elő, prédálnák a közpénzeket, táplálnák a korrupciót, csinálnák a zavargásokat, s szítanák a gyűlölet és osztályellenet tüzeit?

A kolozsvári ügyész ur összetéveszti a fogalmakat s úgy tesz, mint a borsót tisztogató Diogenész, aki Aristipnek azt mondta:

— Látod, ha megtanultál volna borsót tisztítani, nem kellene a tyranusnak udvarolni.

De a másik görög bölcs visszavágott:

— Ha megtanultál volna emberekkel bántani, nem kellene borsót tisztítani.

Ha nem volnának züllötték a viszonyok, az ügyész urnak nem kellene hamis vádakkal illetnie a kisebbségeket.

Hiszen nekünk van a legfőbb okunk a panasznak. Hiszen éppen miket nem hallgatnak meg, minket utasítanak el, minket vádolnak, és gyanúsítanak, mikor a züllés ellen, az ország érdekében kívánjuk, követeljük a minden polgárt egyformán megillető jogot, egyenlőséget, szabadságot: mikor — s ezt tesszük több mint egy évtized óta — az állam rendje, nyugalma, biztonsága és virágzása okából kívánjuk, követeljük a konszolidáció munkáját, a tisztesség és tisztaság uralmát, a békének és összhangnak új korszakát.

Mi talán jobban tudjuk, mint a kolozsvári ügyész ur, hogy kik vagyunk, mit csinálunk, mit gondolunk és mit akarunk, s legyen meggyőződés róla, hogy az ország züllesztésének a szándéka nincs sem a szavainkban, sem a tetteinkben, s amikor ennek az igazságát kétségbevonja, akaratlannul is eszköze lesz a züllesztés folyamatának, mely ép abban nyilvánul, hogy emberek és népek, akiknek közös célokra (nagy és magas célokra) össze kellene fogniok és fájra, felcikezetre való különbség nélkül, együtt is munkálkodniok, nem értik meg egymást, s harátok, testvérek helyett ellenség gyanánt állanak egymással szemben.

Aki a kisebbségek züllesztését megakadályozza, az szolgálja legjobban Románia haladását.

Vajda exbelügyminiszter koncentrációt hirdet

a gazdasági válság és a kisebbségi kérdés rendezése érdekében

Bukarest, január hó 14.

A fővárosi lapok közlései szerint az elmúlt vasárnap a kormánypárt erdélyi képviselői pártvacsorát rendeztek, amely alkalmával Vajda volt belügyminiszter nagyon érdekes politikai vonatkozású beszédet mondott.

Vajda arról beszélt — így írják ezt az eseménnyel bőven foglalkozó fővárosi lapok —

hogy valamennyi romániai pártnak össze kellene fognia egyrészt a kisebbségi kérdés, másrészt a gazdasági válság megoldása ér-

dekében.

Mindenestre érdekes, hogy az erőszakos belügyminiszter egyszerre pártbékéről beszél, s főleg, hogy a román pártok összefogásával akarja „megoldani” a kisebbségi kérdést...

Ha nem csalódunk, Vajda Sándornak is tudomása van azokról a gyulafelhárvári pontokról, amelyek fölöslegessé teszik ezt a — valljuk be — kissé gyanús szöveget...

Még egy kérdést lehet feltenni: Vajjon ebbe a koncentrációba a vasgárdistákat is be akarja vonni Vajda exbelügyminiszter ur?

Megkezdtek a tárgyalásokat a Zsilvölgyében

Egyelőre elmarad a munkás nagygyűlés

Bukarest, január 14.

A zsilvölgyi munkásság és a bányatársaságok kiküldöttei között megindult tárgyalások előjátékaként a tegnapi

Gherman szociáldemokrata képviselő és Hatieganu munkaügyi miniszter kijelentették a Társulatok megbízottainak, hogy további akadékoskodásuk esetén elhárítanak magukról minden felelősséget.

A Társulatok ugyanis a lehető legmerevebb magatartást tanúsították, sőt a kollektív szerződés kimondott megsértésével a legújabb bérleszállítás kérdéséről még csak tárgyalni

sem voltak hajlandók a munkásság bizalmi-jaival.

Hatieganu miniszter és Gherman képviselő erőteljes fellépése egyelőre hatott. A társulatok megbízottai kijelentették, hogy tárgyalásokba bocsájtkoznak a kérdés fölött, arra kéri azonban a munkásságot, hogy a január 18-ra kitűzött munkás nagygyűlést halasszák el a tárgyalások befejezéséig. A munkásság képviselői ebbe az előfeltételbe beleegyeztek s így szombaton lesz az első érdemleges tárgyalás a bérleszállítás és a munkásság többi halomragyúlt sérelme ügyében.

Kemény harc indult Vidrighin örökéért

Megható kérelem a vasutasokhoz, hogy önként szíveskedjenek állásaikról lemondani

Bukarest, január 14.

A Vidrighin-affér még korántsem ért véget. Sőt, ellenkezőleg, a kínos ügy, mintha újjaéledt volna. Ismeretes, hogy a kormány képviselői ellene voltak Vidrighin eltávolításának és most, hogy a CFR igazgatóját mégsem sikerült megvédeniök,

új harcot indítottak annak megakadályozására, hogy a CFR élére regáti vezérigazgató kerüljön.

A kormány erdélyi tagjai azt is követelik, hogy a CFR adminisztrációs tanácsa mondjon le.

A kormány parasztpárti frakciója ezzel szemben a jelenlegi adminisztrációs bizottság mellett foglaltak állást, másrészt pedig ellentállottak a CFR vezérigazgatójának kinevezése körül megindult erdélyi akciónak.

Egyelőre nem lehet tudni, vajjon ki lesz az államvasutak igazgatója s azt sem lehet tudni, hogyan fogják elsimítani a kormánypárt egységében, a kérdés miatt támadt gyűrődéseket.

Segítsünk a szegény CFR-en...

Mialatt pedig a vezérigazgatói milliók körül dúl a politikai harc, azalatt a CFR valósággal kéregetést rendez — a saját alkalmazottai körében.

A CFR vezérigazgatósága ma szinte tragikomikus felhívást intézett alkalmazottaihoz. A vezérigazgatóság egyszerűen csak arra kéri alkalmazottait, hogy

aki közülük jobb módban él, akinek könnyebb a helyzete, az fogadja el felfüggesztését, sőt, mondjon le állásáról jószántából.

A vezérigazgatóság ezzel akarja meggátolni, hogy azok, akik igazán rá vannak szorulva állásukra, az utcára kerüljenek. Meg kell azonban jegyezni, hogy eddig egyetlen egy magasrangú s még magasabb fizetési igazgatósági tag sem járt elől jó példával.

Tehát tessék jelentkezni jószívű és nemes vasutasok — főképpen éhbéresek, hadd lássuk van-e, aki feláldozza magát — a vezérigazgatói milliókért.

Adakozzunk állásainkkal a szegény, szegény — és főleg naiv — CFR-nek!

„PARDON, ÖT LEJJEL NEM STIMMEL”

Harminc ezer lejnyi bélyeg vándorlása egy székeljudvarhelyi trafiklól, a segesvári állomáson keresztül a székeljudvarhelyi rendörségig

Székeljudvarhely, január 14.

Egy valóóságos kis bűnügyi film pergett le a napokban Székeljudvarhelyen, este 6 óráól éjtéli egy óráig.

Az úgy méreteiben nem óriási, de „en miniature” jellemző a korra, emberekre, felfogásra s minden rekvizitum megvan benne, ami egy jól rendezett filmhez és egy rosszul sikerült szélhámosághoz szükséges: a helyzet pillanatnyi kihasználása, fellépés, szellemes trükk, tüneményes „duma”, még tüneményesebb kézügyesség, logika és logikátlanág, autós üldözés, verseny a vonattal, humor és hepiend, már legalább is, ami a károsultat illeti.

Végre egy vevő érkezik

A Bethlen-utcai Orbán-trafikban péntek este 6 óra körül nyílt az ajtó és belépett a vevő. De milyen vevő! Harmincezer lejes rendelést adott fel váltókban, okmány- és postabélyegeken. Ez oly ritkaság, hogy közérdekből pontosan le kell írunk, hogy nézett ki. A vevő. Sápadt arc, fekete angol bajusz, fekete haj, jobboldalt választva. Öltözte kevésbé volt választékos: Szürkés-barna télikabát, a bal belső oldalán egy 40x30 cm. nagyságu zsebbel. Csikos nadrág, fekete betétes cipő, világos-zöld fuszekli sárga csikokkal. Ez utóbbi közérdekből talán nem fontos, még is ideírjuk, a legutóbbi motozásnál ilyen viselt. Kereskedők! Huszonöt ezer lejen felüli rendelésnél megkérdezendő: „Szabad a fuszeklijét?”

Szóval belépett a vevő, enyhén becsapva az ajtót. S majdnem a trafikost is. Aktatáskáját hanyagul leengedte a pultra, melléje ejtette keztyűit, elővett egy ív papírt s egész természetesen így szólt:

— Dohányra, váltókra, okmány- és postabélyegekre volna szükségem.

A trafikos-kisasszony Nyirő „Isten rahaját” ráfordította a pultra és kommersz hangon kérdezte:

— Mennyire parancsol?

A Vevő bepillantott a kezében tartott papírba, megsurotta állát és feladta a rendelést, mely váltókban és bélyegeken — a rendörség felvett jegyzőkönyv alapján — kitett 29.314 lejt. Pipadohányban és olcsóbb cigarettákban 2805 lejt, szintén a fentebbi okmány alapján. A kisasszony csodálkozó pillantására aztán elmondotta, hogy a Szovátai Erdőkitermelő R. T. számára intézi a vásárlást. A cég nagy exportra rendezkedik be. A dohány a munkásoknak kell. Egy ekkora rendelésnél igazán megérdemli a vevő, hogy helyet foglaljon, de a mi vevőnk az ezirányú felkérést visszautasította azzal, hogy még 400 kiló szalonnát, sőt és ráf-vasat kell vegyen. Kérte a kisasszonyt, hogy a rendelést állítsa össze, ő egy fél óra múlva visszajön és elintézi majd a többi.

EGY FELÓRA MULVA

A jelzett időben, most már régi ismerősként tért vissza vevőnk a trafikba és egy zsákot is hozott a dohánynak. Enyhén panaszkodott az időre, elmondta, hogy a szalonnát elég drágán, 38-ba vette, vasat nem kapott, azért a jövő héten megint be kell jöjjön a vásárhoz, ami ilyen időben igazán nem kellemes.

Ezalatt a kisasszony összeállította a rendelést s a trafiktulajdonossal, — akinek borülete is van s eddig ott volt elfoglalva, — hozzákezdték a pakkoláshoz.

A trafikos a dohányt esomagolta s töle kissé távolabb a kisasszony a váltókat és bélyegeket. Vevőnk inkább az utóbbiak iránt érdeklődött. Átrevídiatta az egészet, majd aktatáskájából elővett egy 30x20 cm. nagyságu rózsaszínű borítékot és a 29.314 lejt értékű váltót és bélyegeket betette a borítékba és leragasztotta. Pillanatig gondolkodott, majd a borítékot felvette és átadta a dohányt pakkoló trafikosnak:

— Kedves uram, csak reggel indulhatunk, az autónk defekthen van. Kérem, tegye be e borítékot is a zsákba, a dohány közé, ott biztosabb helyen van. — És átadta a trafikosnak a bélyegeket tartalmazó borítékot, melyet az szintén betett a dohány közé a zsákba.

Vevő ezt nagyon szépen megköszönte és elkérte a számlát. Ceruzáját hanyagul végigfuttatta a számlasívon, egyszer, kétszer, háromszor, finoman elmosolyodott és azt mondta:

— Pardon, öt lejjel nem stimmel. Na nem baj. Majd holnap reggel, mikor jövök az áruért, majd a számlát is megkapom. És firem. Szeretnék korán indulni. Legalább is negyed 9. Nem tudom, akkorra már nyitnak-e? Most sajna még a szalonnát is át kell vennem. A viszontlátásra.

HA EGY TRAFIKOS ELKEZD GONDOLKOZNI

A kisasszony megállapította, hogy ilyen vevő már eddig nem látott, rágyújtott egy cigarettára s mivel már este nyolc óra volt, bezárt.

A trafikos átvette a kulcsokat és elment vacsorázni.

Közben 8 óra 7 perckor az udvarhelyi vicinális is hosszát, bánatosat füttyölt, a forgalmista unottan szalutált s a vonat kísértgett az állomásról.

Kilenc óra felé járt már az idő, — a vonat pedig már ki tudja hol, — mikor a trafikos elkezdett gondolkodni. A vevőről gondolkodott. Hogyne, 30.000 lejes vevő! Visszagondolt a bajuszára, mozdulataira,

BEVEZETÉSÜL: EGY KIS CSENDELET

Ködös, nyirkos alkony. A kisváros csendesen éli egyhangú életét.

Az utcákon még nem égnek a lámpák, csak az üzletekből csurog ki egy kis fény a nedves járdára. És ezt a fényt nem igen zavarják sétálók, még kevésbé vevők.

A kereskedők könyökölnek a pultokon és — vérmérséklet dolga: — keresztrejtvényt fejtenek, néznek egy szeget a falban, sakkoznak a segéddel és várják a vevőt. Ez mindenütt így van, miért lenne kivétel éppen Székeljudvarhely?

szavaira. Gyűrű volt a balkeze kisujján, látta mikor átnyújtotta a borítékot, hogy tegye be azt is a dohány közé. Ahogy mondta: ott biztos helyen van. Biztos helyen van. Azt hiszem a vevő, kit ezután nevezzünk egyszerűen csak szélhámosnak, itt tévesztette el a dolgot. Hogy nagyon magyarázatát adta a dolgoknak.

Miért ne lett volna biztos helyen máshely? Miért kellett beköttezni a zsákba? Annak is a fenekére? A dolgok kezdtek új értelmet kapni. Miért hozott borítékot a bélyegeknél? Miért nem említette a defektet eddig?

A trafikos visszaroht a trafikba, megnézte a számlát. A számla pontos volt, tehát valami nem stimmelt. Kibontotta a zsákot, feltépte a bélyegeket tartalmazó borítékot és abból lábai elé hullott — két Universul.

A vevő az alatt a pillanat alatt, míg a borítékot a kisasszonytól átadta a trafikosnak, szenzációs kézügyességgel kicserélte egy ugyanolyan, előre megfelelően elkészített borítékkal.

IRAM

A trafikos felroht a rendörségre, ahol előadta az ügyet, s ahol a véletlenül ott tartózkodó állomás-ügyeleti rendör előadta, hogy látott egy ilyen és ilyen forma urat, aki nagyon sietett, aktatáska volt nála, angol bajusza, barna télikabátja.

Az udvarhely-segesvári ut vasúti menetideje két és fél óra. A vonatnak tehát másfélórás előnye volt, de még el lehetne érni Segesváron, csak akadna megfelelő autó és sofför.

.....

A dévai törvényszék ítéletet hozott a „havasi rablóbanda” bűnpörében

A munkanélküli bányászokból verbuvált banditák súlyos büntetést kaptak

Déva, január 14.

A dévai törvényszék néhány nappal ezelőtt hozott ítéletet annak a veszedelmes rablóbandának tagjai fölött, amely

1928 telétől 1929 tavaszáig sorozatos bűncselekményeivel rémületben tartotta a zsilvölgyi községeket és országutakat.

A rablóbanda feje Munteanu Illés munkanélküli bányamunkás volt, aki bandájának tagjait is többnyire kereset nélkül maradt bányászokból verbuválta.

A rablóbanda kisebb lopásokkal kezdte meg működését, de 1929 tavaszán már a nagyobb vállalkozásokba is belefogott. Március 29-én Munteanu Illés Kiruta Vasile nevű társával együtt

álarcosan és felfegyverkezve a Baniczáról Petrozsénybe vezető országúton feltartóztatták Deutsch Boris bukaresti kereskedő autóját s Deutschtól 4500 lejt kszpézt és egy aranyórát zsákmányoltak.

Ezen a sikeren felbuzdulva, sürűbben ismételték meg az autómobilok feltartóztatását. Így fosztották ki a szurduki szorosban Imling Máté petrozsényi soffört, akitől 2800 lejt raboltak el. Májusban egy lugosi autót utazó Kapi Albert aradi kereskedőt és két lugosi kollégáját fosztották ki. Kapitól 15.000 lejt, a lugosi kereskedőtől néhány ezer lejt, a sofförtől pedig 5300 lejt vettek el s azonkívül magukhoz vették az utasok összes értéktárgyait s egy vadászfegyvert is.

Két autót nem sikerült feltartóztatniuk, bár többször utánuk löttek. Nem sikerült az a zsarolási kísérlet sem, amelynek áldozatául Adler ilmos csimpai kereskedőt szemelték ki. Munteanuék „A havasi banda vezére” aláírású levelében 50.000 lejt követelt Adlerától, a kereskedő azonban a megjelölt sirra üres plédobozt tett és a csendörséget is értesítette. —

A szappan gyakran ártalmas csirák hordozója

Egy gyártás közben kézzel érintett szappan veszedelmes csirákat hordhat. A „Cadum”-szappant sohasem érinti az emberi kéz, mert géppel gyártják és esomagolják. A „Cadum”-szappan a legjobb tisztasági és egészségi feltételek mellett, melyek emberileg elérhetők, kerül a közönség kezébe. A „Cadum”-szappan kökeménységtől és az utolsó darabkáig használható. A „Cadum”-szappan tehát a legtakarékosabb.

Akad.

Ekkor találkozott e sorok írója a trafikossal: — Láttad kérlek azt a barna pasast ma a trafikban? Megismernéd? N szálj be.

Az autóban akkor már benn volt két rendörtisztviselő és egy rendör.

Az autó hörögve ugrott neki a sáros utnak.

A sebességmutató mánusa a hatvan körül billeggett, ami jó uton százasnak felel meg.

Egy kanyarnál megbillen a kocsi. Egy villámlás: Székelkyersztur, egy másik, Héjjasfalva. Segesvár előtt öt kilométerrel egyvonásban futunk a vonattal. Egy sorompónál négy perccel kénytelenek vagyunk várni. Holtversenyben értünk be a segesvári állomásra.

Az utasok már cihelődnek le a vonatról, mikor autónk megtorpan az állomás előtt.

Rendörök az állomás épületén át hatolnak be a tulajdonossal a mellékkijárón.

Egy utas settenkedik kifelé. Aktatáska, feltűrt gallér barna kabát. Meglököm a trafikost, ki ráveti magát az alakra. Nem védekezett.

Ez látt e sorok írója elvette az aktatáskát, s megállapította, hogy kellően fel van bélyegezve.

„PECHEM VOLT”

A rendörség átvette a delikvenst és háromnegyed egy órakor a székeljudvarhelyi rendörségen már vették is fel a jegyzőkönyvet.

Állítólag Klein Andor az illető, állítólag szatmármegyei, állítólag bukott kereskedő, állítólag három gyerek apja, állítólag a nyomor vitte rá, de egész biztos, világoszöld fuszekli viselt sárga csikokkal. Mi különben gratuláltunk a trükkhöz, egész jól el volt gondolva.

Klein ur, miközben vetette le nyakkendőjét és gallérát, szomorúan legyintett:

— Két hétig gondolkodtam rajta.

Nyakkendőjét letette a rendörtiszt asztalára, visszalépett, begombolta az inge nyakát, keserűen elhúzta száját s alig hallhatóan suttozta:

— Pechem volt.

(t. s.)

Fascista párt alakult Budapesten

Budapest, január 14.

Tegnap egy új politikai párt alakult meg Budapesten. Az új párt „Országos Fascista Pártnak” nevezi magát és vezetői az ellenforradalmi kilengésekből ismert Prónay Pál és Oszténburg Gyula, volt ezredek. Az új párt, amelynek programján első helyen a revízió szerepel, monarchista párt, amennyiben kiadott felhívásában „A Szent István koronájában egyesült magyar apostoli királyság híveit” szólítja zászlaja alá.

A hitlerizmus ragályos nyavalya.

Londonban letartóztatták egy előkelő bukaresti ügyvéd leányát

A tizenkilencéves Pesakov Margit nem tanulhat többé Oxfordban

London, január hó 14.

Romantikus és részleteiben eddig ki nem derített módon került itt rendőrkézre Pesakov Margit tizenkilencéves romániai illetőségű leány, egy előkelő bukaresti ügyvéd gyermeke, az egykori bukaresti főpolgármester unokája. Pesakov Margit, aki azért jött Angliába, hogy itt az oxfordi egyetemre beiratkozzék, többrendbeli lopást követett el az angol fő-

városban.

Egyik ilyen tetténél rajtaérték és átadták a rendőrségnek. A letartóztatott leány elmondotta kihallgatása során, hogy egy szegény, beteg barátnőjének akart pénzt szerezni, hogy az gyógyíttathassa magát és azután folytathassa tanulmányait. Pesakov Margitot, aki meglehetősen ekszaltáltan viselkedett, kiutasították Angliából.

Titulescu a jövő hónapban hazajön

Allítólag megharagudott az áldozati taxa miatt

Bukarest, január 14.

Titulescu londoni meghatalmazott miniszter-től rövid távirat érkezett bukaresti házigazdákhoz. A távirat tartalma magánügy ugyan, mégis meglehetősen felkavarta a bukaresti politikai körök nyugalalmát.

A jelenlegi feszült helyzetben annyira fontosá vált magántávirat arra kéri a címzettet, hogy február 15-re hozassa teljesen rendbe bukaresti lakását, mert hosszabb tartózkodásra érkezik haza.

A bukaresti lapokban természetesen megindultak a kombinációk Titulescu hazatérési szándékával kapcsolatban. A legérdekesebb magyarázatot kétségkívül az Adeverul adja. Szerinte Titulescut rendkívül érzékenyen érintette, hogy az áldozati taxa kérdésében még vele sem tettek kivételt.

Azt írta a kormánynak, hogy erősen megcsappant fizetéséből nem tud úgy élni Londonban, ahogyan követi méltósága megkívánna s így inkább hazajön.

A Curentul valamivel komolyabb oldalról nézi a dolgot s azt állítja, hogy Titulescut az ország rendkívül nehéz helyzete hozza haza, bár ez a kormánynak nem tetszik.

A többi lapok részint a külföldi kölcsöntárgyalások körül keletkezett nézeteltérésben keresik a magyarázatot (Titulescu ellenzte a kölcsönt!), részint a régi recept szerint közeli kormányválságot emleget.

Egy távirat, amelyből egész felborult életünk felkiabál

Mindenki a királyhoz menekül segítségért

Temesvár, január hó 14.

Kormányok jöttek, kormányok mentek... Jöttek sippal, dobbal, nádi hegedűvel, mint a cirkuszi zenekarok. Nagy csinnadrattával hirdették, hogy életnek nevezett tengődésünk porondján ők és csakis ők mutatják be a nagy attrakciókat. A békét, a belső rendet, a polgárok nyugalomát. Az alkotó és termelő munkát. Egyszóval: az államélet minden vonalán annyira kíváncsi konszolidációt.

Es mentek vagy repültek — olyan mindegy — csendesen, vagy botrányok között, de abban mindnyájan kétségbeesetten hasonlítottak egymásra, hogy

a nagy garraal beharangozott államférfiúi kunsztok biankópáltóját mindig itthagyták örökségül a következő kormánynak...

Most már csakugyan ott tartunk, hogy — végre készre konszolidálták ezt a szerencsés országot a konszolidáció nagymesterei, kezdve Brătianu Joneltól — Mironescuig. Itt már nincs tovább.

A földműves hiába szánt. Az iparos hiába dolgozik. A gyáros hiába termel. A munkás hiába akar dolgozni. A tisztviselő hiába várja elcséjét. A nyugdíjas hiába ácsorog napokat az adóhivatalok áporodott atmoszférájában. A végrehajtó hiába ráncigálta ki fejünk alól a párnát, kezünk közül a munkaszerszámot.

Az állam már nem ad — az állam csak elvesz. Elvett minden munkalehetőséget. Minden kenyér-reménységet. Elvette a mindennapi kenyér felét azoktól, akik életüket az állam szolgálatának szentelték.

Es a termelő, fogyasztó, munkás, munkanélküli, hivatalnok, nyugdíjas és rokkant — már régen leszámolt azzal a hiábavaló ábránddal, hogy kormányoktól, hatóságoktól, felelős, vagy felelőtlen funkcionáriusoktól az államháztartás gépezetének valamit várjon.

Mintha nem volna kormány, nem volnának miniszterek és más hivatott tényezők ebben az országban magától értetődő dolgok elintézésére. Mintha megállt volna a nagy gépezet.

A nagy tehetetlenségben, a nagy nincstelenségben, a nagy reménytelenségben minden út az alkalmatlansághoz vezet. Rokkantak a koronás főhöz menekülnek a kormány ellen, az állásaikból könyörtelenül kidobált és leépített tisztviselők

hozzá menekülnek, a gazdasági élet tényezői a trón zsámolyához borulnak, hogy erős kézzel teremtsen rendet a kormány és a kormány által teremtetett gyilkos zürzavarban.

Mintha senki sem volna ebben az országban, akiben bizni és hinni lehetne. Akinek maholnap nem marad ideje az uralkodásra, hiszen felelős és felelőtlen kis felcserek mulasztásaiért tévedéseikért már senki máshoz, csak hozzá fordulnak gyógyító balzsamért.

Kell-e ennél beszédesebb és kiáltóbb dokumentum annak igazolására, hogy egy győzelmes államban, egy gazdag ország határain belül milyen gyönyörűen sikerült a rend és konszolidáció nagy műve? Amikor már senkiben sincs bizalom, senkiben sem mutatkozik tetterő, jószándék, lendület — csak a koronát viselő főben?

El kellett ezt mondanunk, amikor a fülsértően recsegő-ropogó telefon kagylóján keresztül beérkezik a szürke napi jelentés:

„A katonai nyugdíjasok szövetségének temesvári fiókja elhatározta, hogy tagjainak januári járandósága folyósítása érdekében táviratilag kért intervenciót II. Károlytól, Románia királyától.”

Igen. A táviratnak tökéletesen igaza van. Itt már csak a király segíthet. Kormányok felett és úme, már a kormány ellen is, azokon, akik ebben az országban élni és dolgozni szeretnének...

Tizenöt fizetésképtelenség és egy öngyilkosság a magas boltbérek miatt

Marosvásárhely, január 14.

Az itteni Kereskedelmi Társulat Rosenfeld Jenő elnökletével tegnap ülést tartott, amelyen a boltbérek leszállításának szükségességével foglalkoztak. Megállapították, hogy az elmúlt két hónapban Marosvásárhelyen tizenöt fizetésképtelenség és egy kereskedő-öngyilkosság történt, amik nagyrészt a magas boltbérek által felfokozott anyagi romlásra vezethetők vissza.

A társulat elhatározta, hogy illetékes helyen sürgősen lépéseket tesz a boltbérek leszállítása érdekében.

AZ OSVOS BOSSZUJA

1. Ismert Textiles jóval éjjel után tért haza a kávéházból, ahol rummyt játszott és vacsorázott.

2. Amikor hazaérkezett, úgy érezte, hogy fáj a feje.

3. Tehát felhívta Ismert Belgyógyászt és sürgősen telefonhoz kérte.

4. Ismert Belgyógyásznál a szobalány jelentkezett.

— A doktor ur alszik. Fölkeltsem?
— Természetesen — mondotta az Ismert Textiles.

5. Mire a doktor megjelent, Ismert Textiles már az ágyban fekiúdt és nyögött.

Ismert Belgyógyász megvizsgálta, szigorú arccal maga elé nézett, irt valamit a recept-könyvébe, aztán megszólalt:

— Van ügyvédje?

— Van — nyögött a beteg.

— Telefonáljon neki és hívassa el. Hozzon magával közjegyzőt is. Ezenkívül, ha jól tudom, önnek vállalatfai is vannak. Telefonáltasson az igazgatóság elnökének és lehetőleg küldesse ide az összes igazgatósági tagokat.

6. Ismert Textiles elsápadt, a vér elfutott ajkai-ból, de azért rendelkezett. A telefon végezte a dolgot.

Amikor már mindenkit felcsengettek, Ismert Belgyógyász fogta magát és az ajtó felé indult.

— De doktor ur — szólott dideregve a beteg, — hová akar menni?

— Megyek haza aludni.

— Amikor én ilyen állapotban vagyok?

Visszafordult erre a doktor:

— Milyen állapotban? Nincsen, magának a világon semmi baja. Sok húst evett, kissé elrontotta a gyomrát. Reggelre majd jobban lesz.

Ismert Textiles erre nyögve kérdezte:

— Hát akkor miért hívatta ide az ügyvédet, a közjegyzőt, és az egész igazgatóságot?

7. A doktor pedig egyszerűen válaszolt:

— Mert nem akartam, hogy én legyek az egyetlen ember, akit hajnalban felkeltének álmából azért, mert maga hajnalban elrontotta a gyomrát.

Kettős könyvvitel a pénzügyigazgatóságnál

Bukarest, január 14.

A pénzügyi ellenőrök tegnap értekezletet tartottak Teianu államtitkár elnökletével. Beszámoltak az adóbehajtásokról, majd elhatározták, hogy a pénzügyi adminisztrációnál kettős könyvelést vezetnek be.

Április elsején megindul a postatakarékpénztári csekkforgalom

Bukarest, január 14.

A régóta tervbevetett román postatakarékpénztár április elsején, hír szerint, megkezdí végre működését. Ettől az időponttól megindul tehát a csekkforgalom is, egyidejűleg pedig minden iskolában propagandát kezdenek, hogy a gyermekeket a postatakarékpénztár utján takarékoságra szoktassák.

Megszokják ezt most enélkül is. Nincs mi-ből spórolni szegényeknek.

TÖZSDE

(1931. január 14.)

Zürich (nyitás): Berlin 122.70, Amsterdam 20.7080, Newyork 516.135, London 25.06 és öt-nyelcad, Páris 20.2450, Milánó 27.03, Prága 15.2950, Budapest 90.2250, Belgrád 912.70, Bukarest 306.25, Varsó 57.85, Bécs 72.60.

Devizák (belföldi jegyzés): London 817.50, Zürich 32.62, Newyork 167.95, Berlin 40.12, Bécs 23.69, Prága 4.99, Budapest 29.46, Milánó 8.84, Páris 6.6150, Amsterdam 32.66.

Valuták: Angol font 815, svájci frank 32.66, dollár 168, osztrák schilling 23.75, cseh korona 5, pengő 29.60, márká 40.10, olasz lira 8.85, francia frank 6.65, holland forint 68, dinár 2.95.

IV. KÁROLY UTJA

a száműzetésből a halálig

Egy naiv ember a történelem színpadán

III.

Budapest, január 14.

Hajnaltól tehát a száműzött uralkodó Jármai ezredes kíséretében autón elindult Budapest felé, hogy — ó, lehetetlen ötlet, — békésen hajtsa végre puccskísérletét. Afféle kísérlet akart ez lenni, mint Endre királyé:

— Ha Isten velem, ki ellenem?

Gróf Erdődy Tamás a következőket jegyzi fel erről a drámai útról:

„Ugy nézek ki, miní egy rekruta!”

mondotta Károly az indulás előtt. Azonban én elhoztam Kőszegről a kitüntetésem s valamennyit a király nyakába akasztottam.

Mikor Károly a budai várhoz érkezett, Jármai ezredes azonnal Horthy Miklós kormányzóhoz fordult, a kinek jelentette a király megérkezését.

Délután 2 óra volt. A budai vár kisse elhagyatva pilent, az őrszemek, mint fesszes szobrok állottak és kisse bizonytalanul nézték az autót, melyben a disztinkció nyomán egy tábornokot sejtettek.

Horthy Miklós

azonnal egy adjutánt küldött a királyhoz, aki Károlyt a kormányzó szobájába vezette.

A kormányzó ezzel egyidejűleg magához kéréte tanácskozára a minisztereket s a nemzetgyűlés összes elsőrendű tagjait.

A megbeszélés Károly és a kormányzó között két és fél órát tartott. A király minden elhangzott szót közölt velem. A részleteket nemzeti szempontok miatt egyelőre nem hozom nyilvánosságra. Röviden: az államférfiak nem óhajtották a királyt jogaiba helyezni s így Károly kísérlete nem sikerült.

A hivatalos jelentés erről a tanácskozási így hangzott:

— Károly és a kormányzó beszélgetésének eredménye a következő tényben fejeződik ki: Az exkirálynak Budapestet azonnal el kellett hagynia és Szombathelyre kényszerült visszatérni.

Nemsokára nyilvánosságra került az, amint Horthy nem is csinált titkot belőle, hogy Károly váratlan látogatását Magyarországra fölöttébb nem kívánatosnak tartja, mert az ország, melynek nyugalomra és békére van szüksége, a legnagyobb veszélyek elé kerülhetett volna.

A kormányzó biztosította a királyt

feltétlen hűségéről és odaadásáról, azonban kijelentette, hogy megbízatását csakis a nemzetgyűlésnek hajlandó törvényes úton visszaadni.

Az exkirály félőtkor hagyta el Budapestet, Teleky miniszterelnök, gróf Sigray és a kormányzó küldöttjének, Görgey huszárkapitányának társaságában.

Világtörténelem, királydráma, telegrammstílusban. Közben Mikes János gróf püspököt, Lehar ezredest s Lingauer képviselőt telefonon értesítették, hogy várják a királyt. Az autó defektusok miatt csak hajnali ötkor érkezett meg Szombathelyre. Károly a három álmatlan éjszaka s az utóbbi órák izgalmait miatt teljesen kimerülve, azonnal nyugovóra tért.

Budapest lakossága csak a király eltávazása után tudta meg, hogy a király a fővárosban volt. A Károly által remélt munkás demonstráció éppen úgy nem következett be, mint ahogyan a horvátok és szlovákok küldöttsége sem toppant be a várba.

A talaj a puccs számára semmiesetre sem volt előkészítve. A sikertelen kísérletért és a Habsburgok helyzetének gyengüléséért a király besugóit illeti a teljes felelősség. Sőt talán hiúreszesek Károly korai halálában is, mert az akkoriban már gyöngye és beteges uralkodót tulzott fáradalmaknak tették ki.

Az ünnepnapok miatt a diplomácia gépezete alig dolgozott. Az utódállamok kormányai csak a puccs sikertelensége után ültek össze késői sietséggel, hogy a szükséges lépéseket megbeszéljék.

A legnyersebb a kisántánt volt,

melynek tagállamai azonnali mozgósítással fenyegetdztek.

A nagy-ántánt sem maradt passzív, mint a király remélte. Azonban a tiltakozás, amit az ántántkövetek

A kisiparosok kapják a hadsereg bakkancsmegrendelésének 15 százalékát

A vasuti munkásoknak nem kell áldozati taxát fizetniök

Bukarest, január hó 14.

A Legfőbb Gazdasági Bizottság tegnap este ülést tartott, Madgearu a gabona belföldi árának felemelésével foglalkozott, ezirányban azonban döntés még nem történt. Manolescu javasolta, hogy a hadsereg posztóellátását ezentúl a belföldi gyárakból fedezzék, amit a bizottság el is határozott.

Ugyancsak elfogadta a bizottság Manolescu-nak egy másik javaslatát, amely szerint a jövőben a hadsereg bakkancsellátásának a tizenöt százalékát a belföldi kisiparosoknak fogják kiadni.

Végül kimondotta a bizottság, hogy a vasuti munkásoknak nem kell áldozati takszát fizetniök.

A titokzatos Roussihle ur és Mihalache levele

Csak francia mérnök ért a román kataszteri munkához?

Bukarest, január 14.

Az Indreptarea című bukaresti lap, egy cikket közölt, amelyben Mihalache belügyminiszternek egy levelét ismerteti.

A levél Madgearuhoz szölt és röviden ez volt a tartalma:

Mennyit kell még Roussihle urnak adni, mert én már 200 ezer lejt adtam neki.

Arra kéri a miniszteret, hogy a hiányzó összeget pótolják, amennyiben a belügyminisztériumnak erre a kiadásra nincsen több fedezete.

Az Indreptarea cikke legnagyobb feltűnést keltette. Rövidesen kiderült, hogy

a furcsanevű ur egy francia mérnök, aki Romániában kataszteri munkákat végzett.

A román újságok sajnálattal állapítják meg, hogy a kormány olyan munkákat, amelyeket román mérnökök is elvégezhetnének, idegen állampolgároknak bizza és vádolja a kormányt, hogy ebben a nagy munkanélküliségben külföldre hagyja önzleni a pénzt.

Radikális megoldás tüntetések esetére

Kapu, amely a támadókra halált szór

Párját ritkító szerencsétlen ség ért egy futballozó gyermekcsapatot

Madrid, január 14.

Megdöbentő és egyedülálló katasztrófának lett áldozata Vefoyo spanyol városkában három gyermek, akik a helyszínen szörnyethaltak és több kis társuk, akik súlyosan megsebesültek. A katasztrófa tipikus esete a forradalmak, sztrájkok, diáktüntetések által folkavart mai időknek.

Vefoyo városa, amely San Sebastianhoz esik közel, szintén gyakran volt az utóbbi hónapokban színtere a különböző katonai és munkászavargásoknak. Nyilván ez adta az ötletet a városka egyik jómódu polgárának arra, hogy

házában kapujára egy ujjfajta gépfegyvert szereljen, amely villamosáram útján rögtön működésbe jön, mihelyt a kaput valamilyen támadás éri.

Tegnap délután iskolásgyermekek csapatja játszott futballt az elővigyázatos és gépfegyverrel vértezett polgár portája előtt. A gyermekek nem sejtették, hogy egy kívülről észre nem vehető kerek nyílason keresztül palátszóró fegyver csöve néz rájuk. Vigan dobál-

ták a labdát, amely egyszerre csak teljes erővel nekiütődött a golyószórót rejtő kapunak.

Az erős ütéstől a villamosáram bekapcsolódott a gépezetbe, amely a következő pillanatban automatikusan megindult és valószínű golyózáport zúdított a kapu előtt játszó gyerekekre.

A titokzatos gépfegyver irtózatoss pusztítást vitt véghez a gyerekcsapatban.

Hárman jajesz nélkül, halálosan találva, buktak le az utca kövezetére,

míg tizenkét másik gyerek könnyebb-súlyosabb sebesüléseket szenvedett és köztük többnek az állapota válságos.

A környék lakói sokáig nem eszméltek fel arra, hogy tulajdonképpen mi történt és órákig tartott, amíg a rejtélyes sortűz titka megoldódott. A halott és sebesült gyermekek szülei erre

valóságos rohamot intéztek a ház tulajdonosa ellen,

akit csak a rendőrség birt megszábaditani lincseléstől.

Butoraink

minősége elsőrangú

Áraink

meglepően olcsók

Fizetési feltételeink

igen kedvezőek

Székelv és Réti

butorgyár Rt. Marosvásárhely

Fióktüzletek: BRASSÓ, NAGYSZEBEN

Királyi udvari szállítók.

z 2/2

AZ AGRÁRBLOKK ÉS PÁNEURÓPA

Egyidejűleg a népszövetségi tanács ülészakával, a jövő hét elején gyűl egybe Genfben a Páneurópa-bizottság is, hogy gyakorlati alapon keresse a szorosán vett európai együttműködés lehetőségeit. E munka során a legelső kérdések között szövegre fog kerülni az európai ipari és mezőgazdasági államcsoportok együttműködésének az a terve is, amely az eddigi „legtöbb kedvezményes” vámrendszernek az úgynevezett preferenciális, különleges előnynyújtó vámtarifákkal való helyettesítését ajánlja s amelyet a délkelet-európai agrár-blokk hozott javaslatba.

A legtöbb kedvezmény elve, amelyet a vámpédelem tett szükségessé a szabad kereskedelemmel szemben, a piacokért való egyenlőtlen versengésben ma már nem segít a fejlettebb és tökéletesebb országokon. Hiába volt és van például Romániának a legtöbb kedvezmény elvön alapuló kereskedelmi szerződése Nyugateurópa nagyipari államaival, ebből jelenleg már nincs semmi haszna, mert az illető államok ugyanakkor szintén a legtöbb kedvezmény alapján állanak árucserében sok más országgal (az amerikai államokkal, Oroszországgal stb.) amelyek körülbelül ugyanazokat a nyereségterményeket ekszportálják, mint Románia. Így az ipari Európa országaiiban Románia az egyenlő feltételek közepette csaknem ugyanugy alulmarad a konkurrenciában, mintha a kereskedelem szabadsága teljes volna s ezért számára a „legtöbb kedvezmény” elvesztette minden értékét azáltal, hogy már régen nem kizárólagos.

Pedig a világ termelési viszonyainak mai különbözősége mellett a visszamaradt délkelet-európai mezőgazdasági országok csakis úgy tudják értékesíteni termékeiket, ha kizárólagosan előnyös helyzetbe jutnak az óceánon túli mezőgazdasági országokkal szemben. Ezt előzza a preferencia, az előjog követelése az ipari Európa országaitól annak ellenében, hogy az agrár-blokk viszont csak ezektől szerezne be iparcikk szükségleteit. Európa ipari, mezőgazdasági nyersanyagbevitelre szoruló államai részesítsék előnyben a délkelet-európai agrár-blokk termékeit úgy Oroszországgal, mint Kanadával, Délamerikával és Ausztráliával szemben a „nagy és szent európai érdekközösség” jegyében, fizessenek többet értük az európai testvériség és összefogás nevében.

Nem kell sokáig fejtegetni ezt a dolgot, hogy mindenki lássa, miszerint ez a javaslat is éppolyan magaslatos és ideális, mint az egész Páneurópa-eszme, de ugyanugy irreális és naiv a mai önzés tobzódása mellett a megvalósíthatóság szempontjából.

De mégis mintha kezdene utat törni magának minden utópisztikus színezete ellenére! A mint utjabban hírlik, Németország állítólag hajlandó magáévá tenni a preferencia elvét és ennek alapján tárgyalásokba bocsátkozni az agrár-blokk tagállamaival kereskedelmi szerződésai megújítása alkalmával. A nagy német birodalom hajlandó bizonyos termény-kontingensnek 5 éven át való kötelező átvételére Románia hasonló kötelezettség-vállalása ellenében a német ipari termékeket illetőleg. A francia sajtó Németországnak ebben a hajlandóságában persze rögtön imperialista piachódítási tendenciát, a Mitteleurópa német elgondolásának a feltámasztását gyanítja s lehet, hogy van is valami igazsága. Ez a körülmény azonban mellékes. A lényeges az a kérdés, vajjon tényleg lesz-e valami komoly dolog a preferenciális vámtarifajavaslatnak ebből az első elfogadásából.

Ha az új elv valóban gyakorlati alkalmazásra jut a délkelet-európai agrár-blokk államai és Németország között, úgy ez volna az első jelentős lépés a gazdasági Páneurópa felé s emellett életmentő fontosságú kezdeményezés volna a délkelet-európai mezőgazdasági termelés sötét kilátásai szempontjából. Nagyon félős azonban hogy ebből a hegy-vajudásból is csak egérke fog születni.

Mert Amerika nem nézheti ám ölvetett kézzel az európai agrárállamok előnyben részesítését a maga hátrányára s hatalmas pénzügyi súlyával minden bizonnyal megtorló intézkedésekhez nyúl, mihelyt az európai preferenciális komoly tette válik. Nem is valószínű, hogy Németország, vagy bármelyik nyugateurópai ipari állam is merné európai agrártestvérei szép és könnyörgő szeméért összerugni a patkót nemcsak az óriási felporogó-képességű óceánon-

tuli mezőgazdasági termelő-államokkal, hanem még például Oroszországgal sem.

Az agrár-blokk forradalmi akciója mindenestre most kerül dűlőre. Az európai elsőbbség elismerésének és elismertetésének az ügye mostanában fog győzni, vagy végleg elbukni. S vele győz, vagy bukik nem csupán az első

gyakorlati kísérlet Páneurópa irányában, hanem az olyan visszamaradt mezőgazdasági országok jobb jövőjének a reménye is, mint amilyen Románia. Mert ha a délkelet-európai államok mezőgazdasága számára most nem sikerül kivételesen előnyös pozíciót kivívni az európai gabona-piacokon, úgy a már most is fölényes, de évről-évre még inkább erősödő Európán kívüli konkurrencia hosszú időre leteríti és belefulladásztja saját vékony zsirjába. Mert a mi szinte kezdetleges mezőgazdaságunkat nem lehet egyik napról a másikra egyenlő színvonalra emelni még a rohamosan racionalizálódó orosz mezőgazdasággal sem, nem is beszélve az amerikai és ausztráliával.

—i. —r.

24 órája folyik Zelea Codreanu kihallgatása

Hat társát már letartóztatták

Bukarest, január 14.

A Vaszárda főparancsnoka jelen pillanatban Bukarestben tartózkodik, s hogy nem rendelkezik fővezéri hatalma teljességével, annak csak az az oka, hogy teljes 24 óra óta, rövid megszakításokkal, állandóan a vizsgálóbíró rendelkezésére áll.

A rendőri vizsgálat befejezése után ugyanis a főügyész hét fővádoltotnak a vizsgálati fogóságban való tartására tett indítványt. A hét „gonoszak” közül hat már letartóztatásban van. Csak a fővezért, Zelea Codreanút hagyták szabadon a mai napig. Ő a tegnap kapta meg a vizsgálóbíró idézését s azonnal vonatra ült, hogy eleget tegyen törvényes kötelezettségének. Természetesen nem utazott egészen felügyelet nélkül, detektívek kísérték, vagy inkább figyelték az uton. Ezt természetesen Zelea Codreanu is tudta, viszont hadvezéri hűségát kielégítette az a hangsúlyozott kijelentés, hogy

letartóztatásáról szó sincsen, mindössze formalitás az egész, hogy eleget tegyenek a rendőri felügyeletre vonatkozó parancsoknak.

A vizsgálóbíró, úgy látszik, a hosszas kihallgatás ellenére sem tudta végérvényesen eldönteni a kérdést, mert mindeztideig, legalább a jelen pillanatig, Zelea Codreanu még mindig szabad embernek vallhatja magát. Legalábbis jogilag... A bukaresti lapok azt hiszik, hogy

a kihallgatás vége mégiscsak letartóztatás lesz, amit aztán a vádtanács jóváhagy.

Ez azonban még távolról sem bizonyos, hiszen a vizsgálóbíró is ember s tudja, hogy kikkel áll szemben. Esetleg a felelősséget nem meri vállalni ebben a jogilag nagyon is egyszerű, de mégis annyira kényes ügyben.

Summa summarum:

Zelea Codreanu ebben a pillanatban még mindig szabadlábon van.

Ujabb merénylet készül a polgárság zsebe ellen

4 lejre emelik a gyufa árát?

Egyelőre cáfolják, tehát igaz

Bukarest, január 14.

Az Universul legutóbbi száma azt a feltűnő hírt röpitette szíjjel, hogy

február elsejétől kezdve a gyufa árát 4 lejjel emelik fel.

A lap szerint az emelés, bármennyire indokolatlan is, mégsem kerülhető el, mert

az állam és a gyufagyártás koncessziójával rendelkező Kreuger-csoport között létrejött szerződés ezt lehetővé teszi.

Az Universul ugyanis úgy tudja, hogy a szerződés szerint a bérlő pénzeszort fokozatosan négy lejre emelheti a gyufa árát. Az első emelés mindjárt a koncesszionálás után megtörtént.

a második és végleges emelés pedig most, február elsején válik esedékessé.

Az Universul híre az érdeklődés és a támadások középpontjába állította a gyufa-kon-

cesszió ügyét, amelyről egyre inkább az derül ki, hogy távolról sem volt olyan előnyös, mint ahogyan az első pillanatban látszott. A gyufa árának emelése ugyanis, éppen most, a mikor az áruértékek egyre nagyobb mértékben morzsolódnak le, nemcsak indokolatlan, hanem

egyenesen merénylet a polgárság ellen.

A felkavart indulatokat most a Casa Autonoma Monopolurilor igazgatóságának közleménye igyekszik lecsendesíteni. A hivatalosnak tekinthető közlemény leszögezi, hogy a gyufa árának emeléséről szó sem lehet, mert a Casa Autonoma Monopolurilor és a Casa Concessionara között létrejött szerződés a gyufa maximális árát három lejben szabja meg, nem négyben.

Most már emelnek, vagy nem emelnek? — Helyesebben: hogyan is szól az a szerződés?

Telef. 518. **Modern Mozgó** BRASSÓ

Ma szerdán és a következő napokon a diadalmas sikerű

német éneklő filmoperett:

Takarodó a Rajnán

(ZAPFENSTREICH AM RHEIN)

Főszerepben: **Sariotte Susa**

Maria Solweg

Verebes Ernő

Hans Junkermann

Következő műsorunk:

A slágerek-slágere!

Az 1931. szezón legnagyobb alkotása:

Das Lied is! aus

(VÉGE A DALNAK)

Német filmoperette

Liane Haid, Willy Forst, Verebes Ernő-vel!

Western Electric beszélőgép!

A BUKARESTI "HALHATATLANOK" művészi értéket rekvirálnak

Bukarest, január hó.

"Elérkezett végre az ideje annak, hogy megdöntsük azt a legendát, mintha Liszt Ferenc valaha is magyar lett volna..."

Igy kezdődik az a tanulmány, mely most jelent meg a román akadémikusok lapjában a Concorbiri Literare-ban és úgy látszik, a tanulmány szerzője nem is akart mást, amikor összeállította Liszt Ferenc nyolcvan év előtti romániai látogatásának történetét, minthogy a fent kitűzött célját elérte. Arról persze nem tehet Ocavian Beu, a tanulmány szerzője, hogy ez nemcsak, hogy nem sikerült neki, hanem... De lássuk, mit ír a román halhatatlanok lapja...

Amikor Liszt Ferencet Nagyszebenben kifütyülték a szászok a Rákóczi-induló miatt...

Mielőtt Liszt Ferenc Romániába érkezett volna, először az erdélyi városokban koncertezett. Valóságos diadalut volt Liszt Ferenc erdélyi útja. Diadalukapival fogadták Kolozsváron, Temesváron, és Aradon, minden városban díszpolgáira választották és a polgármester vezetésével küldöttség adta át neki az erről szóló díszoklevelet, a város kapujában bandériás küldöttségek várták... és Liszt Ferenc, aki ebben az időben még csak alig hagyta maga mögött a harmincadik évét, olyan természetesen, olyan magától értetődőnek találta ezt az öröngő és lázas ünnepelést, hogy például Nagyszebenben, ahol az ünnepélyes fogadtatás elmaradt, Liszt Ferenc már alig akarta a koncertjét megtartani.

Ez a nagyszebeni koncert különben is örökre emlékeztető maradt Liszt Ferenc számára, mert itt történt meg vele az a páratlan eset, hogy — a játéka végén a szebeni szászok — kifütyülték a már akkor is világhírű művészt.

Fekete magyar atillában érkezett Liszt Ferenc Nagyszebenbe, Kolozsvárról egy egész sereg magyar mánás kísérete el a „Musikverein“-be, ahol a koncertje hirdette volt... az első padsorokat a magyarok foglalták el és a terem telve volt a környékről összesereglett érdeklődőkkel. Az egykori lapok — a koncert pontos dátuma: 1846 november 20 — elragadtatott bámulattal jegyzik fel, hogy Liszt Ferenc mindenütt, amerre járt, két hatalmas Erard zongorát vitt magával és a jámbor nagyszebeniek ekkor láttak életükben ilyen hatalmas koncert-zongorákat...

Liszt Beethoven, Chopin és Schubert darabokat játszott és minden darab után a terem betöltötte a hatalmas éljenzés és a szászok hangos „hoch“ kiáltozásai. A koncert végén a szászok felrohantak az emelvényre és követelték, hogy a nagy mester játssza el ráadásul Schubert Erklönig-jét.

— Hogy mit adok ráadásul, azt én választom meg... — mondta Liszt Ferenc és eljátszotta a Rákóczi-indulót.

Erre kitört a botrány. Az, ami sehol sem történt meg Liszt Ferencel, bekövetkezett Nagyszebenben, a felháborodott szászok fütyülni kezdtek... Es Liszt Ferencnek valósággal menekülni kellett Nagyszebenből. Hogy mennyire megharagudott Liszt a szászokra, az látszik abból is, hogy amikor meghaltotta, hogy Brassóban is tekintélyes tömegű szász él, dacára annak, hogy két koncertje volt hirdető, mégsem lépett fel, annak ellenére, hogy teljes huszonnégy órán át a városban időzött.

Két magyar gróf kíséretében érkezik Liszt Ferenc Bukarestbe

1846 december 11-én indult el Liszt Ferenc Kolozsvárról, — ahol a koncertjeit valóságos „delirium“-ban hallgatta végig a közönség — gróf Bethlen és gróf Teleki kísérték el bukaresti útjára a világhírű művészt. Négy kocsi állt a menet, minden kocsiiban nyolc-nyolc ló volt befogva, Teleki gróf titkárja és Liszt Ferenc impresszáriója, az olasz Belloni mentek elől és ők gondoskodtak szállásról a nyolc napig tartó út közben...

Teleki gróf titkárja olyan ügyesen választotta meg az utat, hogy minden ebéd után megpihenhettek, hogy a tarokk-partit — mely minden nap teljes három órát vett igénybe — mindig fedett helyen, rendes asztal mellett játszhatták le.

Maga Liszt Ferenc írta meg később, hogy ezt a nyolc napig tartó utat, míg Kolozsvárról Bukarestbe érkeztek, soha életében nem felejtette el. A nyolc napig tartó út alatt a két magyar gróf megtanította Liszt Ferencet tarokkozni, csibukozni, ami az akkori időben az unalmas székereken való utazások közben úgy látszik az egyetlen szórakozás

1 mtr. elsőrangú Grande schine	Lei	175
1 m. Angolmítás férfi szövet		160
1. Női kabát kelmé		160
1. Kamgarn férfi szövet		180
1. Télikabát szövet		250
1 1/2 Gyapjú női szövet		70
1 Gyapjú Peplein szövet		145
1. Női Divat bársony, mintás		78
1. Fehéretett vászon		22
1. Sárga vászon		13
1. Ingzefretek		19
1. Tenisz flanel		24

Rosenberg Dávid
Brassó. Sz 21125

Magyar volt-e Liszt Ferenc?

volt az utasok részére és ezért Liszt főleg akkor volt hálás a két magyar grófnak, amikor pár héttel később ugyancsak kocsin nekiindult Oroszországnak...

Bukarestben

Bukarestben Bibescu vajda palotájában volt az ünnepélyes fogadtatás, ahová ugyancsak fekete magyar atillában ment el Liszt Ferenc a két magyar gróf kíséretében. Még aznap este Ghica herceg szalonjában összegyűltek a bukaresti bojárak, hogy megismerkedjenek a világhírű művésszel. Az első koncertet december 22-én adta Liszt Ferenc a Momolo-teremben... Ma már azt sem lehet megállapítani, hogy ez a terem a városnak melyik részében volt.

Igy nézett ki Liszt Ferenc mikor Bukarestben járt

A Curierul Roman, 1846 december 22-én száma így ír erről a koncertről:

„...a nagy művész kiöntötte lelkét és a hallgatók a főváros legfelsőbb társadalmi osztályának tagjai átszellemült aroccal hallgatták az isteni játékot. Liszt Ferenc nem a zongorán, hanem hallgatóinak lelkén játszott...”

Nyolcvanezer lakója volt annak idején Bukarestnek és hogy milyen öröngő lelkesedéssel fogadták ezt a nagy művészt, az kitetszik abból is, hogy a tervezett egy koncert helyett három koncertet volt kénytelen adni. A harmadik koncertet Bibescu Voda fejedelmi palotájában tartotta meg Liszt. A késő éjszakai órákban ért véget ez az utolsó előadás és nagyon érdekes az a beszámoló, amit a Vestitorul Romanesc 1846 december 21-iki számában jegyeztek fel az akkori zenekritikusok: „...a közönség már nem tudta, hogy mivel fejezze ki köszönetét és az első sorokban ülők felénken bravót kiáltottak és erre az egész terem szünni nem akaró bravó kiáltásokban tört ki...”

A cseh hivatalos lap támadása Massaryk Olga ellen,

aki nemrégiben a B. L.-ban nyilatkozott a revízióról

Prága, január 14.

A cseh lapok egyre inkább foglalkozni kezdenek azzal a nyilatkozattal, amit nemrégiben Massaryk Olga, Massaryk cseh köztársasági elnök leánya a B. L.-nak adott s amit a B. L. nyomán a Pester Lloyd is ismertetett. A Pester Lloyd a nyilatkozattal kapcsolatban közölt kommentárban megjegyezte, hogy csehszlovák részről cáfolat várható, mert Benes irodája minden hasonló nyilatkozatot siet megcáfolni.

A csehszlovákiai Expres most ebbe a megjegyzésbe kapaszkodik bele. Mindenekelőtt kijelenti, hogy mindaddig nem kívánt foglalkozni a nyilatkozattal, amíg más csehszlovákiai lapok is le nem közölték, mert tudni akarta, hogy vajjon nem ütközik-e a közlés a törvénybe? A Pester Lloyd azt írja, — mondja az Expres, — hogy Benes sajtóirodája minden ilyen esetben cáfolni szokott s így most sem várható más. Reméljük is, — írja tovább az Expres, — hogy a hivatalos sajtóiroda ezután nyíltan megmondja a nyilvánosságnak, hogy Massaryk leánya hiába igyekszik véleményét úgy beállítani, mintha az azonos lenne a legfelsőbb csehszlovák véleménnyel. — Minden csehszlovák állampolgár tudja, hogy az olyan dologhoz, mint amilyen a revízió is lenne, kell bizonyos alkotmányos eljárás, mint például a parlament beleegyezése.

Az Expres meggyőződése szerint a cseh-

Liszt Ferenc Jassyban a Rákóczi-indulóra tanítja Barbu Lautarut

A két magyar gróf Bukarestből visszautazott Kolozsvárra és amikor Liszt Ferenc Bukarestből Jassyba indult, már csak titkárja volt az egyetlen kísérője. Jassyban is három koncertet adott Liszt Ferenc. Az egykori lapok jelentései szerint itt is megismétlődtek ugyanazok a jelenetek, mint Bukarestben. Az előadás végén a hallgatóság sorából hárman felemelkedtek, hogy az erre az alkalomra írt költeményeket felolvassák. Egy hölgy tisztelője egy szobrot nyújtott fel a podiumra Liszt Ferencnek.

Egy érdekes epizódról is említést tesznek az egykori jassy-i lapok. Vasile Alexandri, a románok nagy költője meretséi birtokára invitálta meg Liszt Ferencet, aki itt találkozott Barbu Lautaru-val.

Az Albina Romaneasca írja le azt a találkozást a egyszerű román népzene és a világhírű virtuóz között:

„Este vacsora után Barbu Lautaru eljátszotta az összes román népdalokat és egyszerre Liszt Ferenc jókedvűen felállt az asztaltól és odalépett a zongorához:

— Te megmutattad a te művészetedet és most én is meg akarom mutatni, hogy én mit tudok...”

Leült a zongorához és rázendített a Rákóczi-indulóra... úgy látszott, mintha önmagát varázsolta volna el, a szobában levők szinte még lélegzetet sem mertek venni.

Amikor befejezte a játékot, megkérdezte Barbu Lautarut:

— Na, hogy tetszik neked az én nótám?
— Olyan szép, hogyha megengeded, én is eljátszom utánad.

Liszt Ferenc nevetett, nem akarta elhinni, hogy valaki egyszeri hallás után ezt a nehéz magyar indulót el tudná játszani... De Barbu Lautaru hihetetlenül, anélkül, hogy egyetlen taktust is kihagyva volna, eljátszotta az indulót. Liszt Ferenc a csodálkozástól szinte kővé meredt, aztán átölelte és megcsókolta a román népművészt...”

Miután, Ocavian Beu az említett tanulmány szerzője, ennyi „bizonyítékot” hozott össze, hogy Liszt Ferenc sohasem volt magyar származású, a fent közölt jelenet magyarázatul a következőket írja:

— Bizonyos, hogy Barbu Lautaru hihetetlen zene emlékezőtehetsége ejtette csodálattá Liszt Ferencet. A magyarázat azonban az, hogy a Rákóczi-induló te le van román kúrtjelekkel és erdélyi román népdalmotívumokkal és egészen valószínű, hogy Barbu Lautaru, aki nem ismerte ugyan e dalokat, de még is öntudatlanul éltek a lelkében...

Carol Davila — Liszt Ferenc fia volt

Nagyon érdekes annak is a magyarázata, hogy miért fordult a román közvélemény érdeklődése most ennyire Liszt Ferenc felé. Csak most került nyilvánosságra, hogy Carol Davila, akinek emléke mint a legelső román orvos csak nemrégiben ünnepelték — természetes fia volt Liszt Ferencnek. A fővárosi lapok a Davila-ünnepségek kapcsán feltártak egy szentimentális szerelmi regényt, ahogyan Liszt Ferenc, a világhírű művész megismerkedett D'Agoult grófnővel és a franciaországi Avil városkában született gyermeknek Davila Carol nevet adták. Liszt Ferenc fia aztán később, amikor külföldi tanulmányai után visszatért Bukarestbe, megvette a lányt, a mai román orvostudományak, mert addig csak „magyar, görög és zsidó felcserek” vették az orvosi műtetteket Romániában.

Severeanu dr., aki erről a nagyon érdekes felfedezésről hosszú tanulmányt írt, miután az összes egykori okmányokat felsorakoztatja, végül még megjegyzi, hogy Románia jelenlegi washingtoni követje Carol Davila, aki unokája az Avilban született elő Davilának, feltűnően hasonlít Liszt Ferencnek ahhoz a képéhez, melyet mint harminc éves fiatal művésztől festettek róla.

Farkas Aladár

szlovák kormány haladéktalanul fel fogja lágoztatni a magyarokat arról, hogy

Massaryk leányának revíziós nyilatkozata nem tekinthető kötelezőnek.

A Narodni Listy hozzáfűzi ehhez, hogyha ezt uttal magánszemélyekről is van szó, el kell követni mindent a visszatartásására, mert a Pester Lloyd máris sietett rámutatni arra, hogy az interjú autentikus voltához nem férhet kétség s a nyilatkozat lényegében valóban fedi Massaryk álláspontját. A Narodni Listy tehát gyors cáfolatot kíván, mert az említett interjú olyan benyomást akart kelteni, mint ha Massaryk és Benes a békekonferencián valónakodtak volna átvenni Csehszlovákia számára az idegen nemzetiségektől lakott területeket.

Jugoszláviában is betiltották a Remarque-filmet

Belgrád, január 14

Az itteni Colorat-mozgó tegnap, a pravoszláv újév napján akarta bemutatni a közönségnek Remarque „Nyugaton a helyzet változatlan” című filmjét. A bemutatót azonban nem tarthatták meg, miután a cenzura-hivatal az utolsó pillanatban értesítette a mozgószínház igazgatóját, hogy a film előadását nem engedélyezi. A mozgószínház most kártérítési perrel fordul az állam ellen.

Uj harcok előtt — új lendülettel!

Harmmincheledik évfolyamának kezdetével ismét harcos ujesztendő küszöbén áll a Brassói Lapok.

Az impériumpálozás tizenkettedik esztendőjében, a jövődönket végső katasztrófával fenyegető gazdasági válság derekán úgy éreztük, hogy ha eddig a kötelességét hiven teljesítő orszem éberségével, elszántságával és kitartásával állunk az erdélyi kisebbség pártján, a közel jövődöben még hatalmasabb lendülettel, még lelkiismeretesebben és lankadatlanabban kell szolgálnunk a célt, amelyet kisebbségi lap maga elé kitűzhet.

Dolgoztunk és harcoltunk a toll és a betű fegyverével a kisebbségi sorsba került erdélyi magyarság szebb jövődjéért. Munkánk és harcunk jelszava a kérlelhetetlen és könyörtelessen igazmondás volt. Becsületes nyíltsággal mutattunk rá minden nehézségre, minden akadályra, amely az erdélyi magyarság boldogulását gátolta és a jövőben is keresztezheti a fejlődés útját. Kormányok tulkapásait, vidéki kiskirályok basáskodásait, minden emberi érzésükről megfélekedeztet csendőrszuszik és rendőrkomiszarok felháborító brutalitásait, a közélet és politika ferdeségeit, visszasságait, hatóságok nyílt vagy burkolt törvénytíprásait, a gazdasági élet folytonos hullámszásait egyetlen lap sem ostarozta elkeseredettebben, mint a Brassói Lapok.

Tudjuk és boldogok vagyunk abban a megnyugtató tudatban, hogy munkánk és egy pillanatig sem lankadó küzdelmünk az erdélyi magyar kisebbségért nem volt hiábavaló. Erdély magyarsága már régen felismerte azt a hatalmas missziót, amelyet a Brassói Lapok vállalt és betölt. A szeretet és ragaszkodás, amely minden társadalmi réteg felől megnyilvánul a Brassói Lapokkal szemben, csak azt igazolja, hogy Erdély magyarsága a legteljesebb mértékben azonosítja magát társadalmi, politikai, és gazdasági célkitűzéseinkkel.

Ennek az évek kezdetén Románia minden állampolgára s különösen a kisebbségekre az áldozattétel súlyos kötelezettsége hárul. Súlyos, az eddigiekénél sok tekintetben szinte tragikusabb én küszöbén állunk s a Brassói Lapok szerkesztősége és kiadóhivatala azzal a szilárd meggyőződéssel folytatja munkásságát minden nehézség és akadály mellett is, hogy szavára éppen a katasztrófális jelentőségű időkben van fokozottabb szükség Erdély magyarságának.

Harcos új esztendő küszöbén állunk és a becsületes kisebbségi harcban minden áldozatot meghozunk az erdélyi magyarság céljainak szolgálatában. Ha eddig pontos és megbízható volt a Brassói Lapok hírszolgálat, az új esztendőben még frissebb és még elevenebb lesz a lap szerkesztőségének és tudósító gárdájának gyökeres átszervezésével, fokozottabb iramu munkásságával. Ha eddig bátran, félelmet és megalkuvásokat nem ismerve hirdettük és vallottuk az igazságot, a jövőben még nyíltabban és erőteljesebben emeljük fel szavunkat az erdélyi magyarság életbevágó nagy kérdéseivel kapcsolatban.

A Brassói Lapok szerkesztősége és kiadóhivatala a maga részéről még súlyosabb áldozatot is hoz, hogy az olvasóközönség által támogatott követelményeinek mindenben megfelelhessen. Rövid néhány nap múlva a Brassói Lapok elbucszuk a mostai megjelenési formájától és egészen új köntösben érkezik olvasóinak asztalára. Mostani alakja és terjedelme mellett célkitűzéseit nem szolgálhatja a legteljesebben, a legnagyobb odaadással és alapossággal. Néhány hét múlva már új rotációs ontja a lap példányainak tízezeit, amelyek formátumban és terjedelemben tetemesen megnövekedve tökéletesebb hírszolgálatással, eleven tudósításokkal és cikkeivel még felkészültebben harcolhatnak az erdélyi magyarság nagy kérdéseit.

E nagyjelentőségű változás eredményeképpen a Brassói Lapok egy új lap szellemi részében, mint nyomdatechnikai kiállításában fővárosi lapokkal veszi fel a versenyt. Az a hitünk, hogy a fejlődés e nagy állomásán Erdély magyarsága a Brassói Lapokban továbbra is megtalálja küzködéseinek, reménysegeinek, céljainak és jövődjébe vetett hitének becsületes vallomástételét. S hatalmas áldozatainkat a maga részéről csak azzal viszonzozza, hogy ha eddig hű és olvasója volt a Brassói Lapoknak, a jövőben is rendületlenül kitart mellette, mint ahogy a Brassói Lapok is megalkuvást nem ismerve, emelt fővel és nyílt becsületeséggel küzd minden erdélyi magyar jelenéért és jövődjéért.

Elhangzott Pakots József interpellációja a népszámlálási visszaélésekről

Husz százalékat — elhallgattak

Budapest, január 14.

Ma délelőtt a karácsonyi szünet után első ülését tartotta a magyar parlament. Az ülés első felszólalója Pakots József volt, aki napirend előtt a cseh és román népszámlálás visszaéléseit tette szóvá. Kimutatta, hogy

mindkét országban a kisebbségeknek csak nem husz százalékat „hallgatták el”.

Amikor Pakots részleteket olvasott fel a visszaélések lefolyásáról, a képviselők padsorai között

a felháborodás moraja zúgott végig.

A felszólaló kérdezi a kormányt, hogy milyen retorzióval fog élni.

Bethlen István miniszterelnök azonnal válaszolt. Mindenekelőtt leszögezte, hogy nem esik az utódállamok politikusaik hibájába és nem avatkozik más államok belügyeibe.

— Ezuttal azonban — mondotta Bethlen — nem belügyről, hanem nemzetközi kisebbségi jogvédelemről van szó.

A csehszlovákiai és romániai népszámlálás súlyosan megsértette a kisebbségi szerződéseket.

A magyar kormány eltekint attól, hogy közvetlenül forduljon a Népszövetséghez, miután a csehszlovákiai magyar kisebbség ezt már megtette. Ünnepelesen kijelentem azonban, hogy, ha a Népszövetség nem fog megfelelő formában foglalkozni ezekkel a sérelmekkel, úgy

a magyar kormánynak gondja lesz rá, hogy a magyar kisebbségeket az ilyen inzultusoktól megvédje.

A Ház a miniszterelnök válaszát tudomásul vette.

Most kezdődnek Spanyolország sorsdöntő napjai

Alfonz király kihallgatáson fogadta a kormány tagjait és a politikai pártok vezetőit

Ujból puccsra készülődnek a fiatal köztársaságiak

Madrid, január hó 14.

Spanyolország sorsdöntő napjai nem a Franco őrnagy gyengén megszervezett forradalmának zürzavaros idejében zajlottak le, hanem most kezdődnek. A spanyol nép tulzásokra hajlamos lelkületében a rosszul sikerült forradalom hatása alatt kezd mind öntudatosabban kialakulni az a felfogás, hogy a jelenlegi kormányzati rendszert, amely egyenes folytatása Primo de Rivera gyűlölt diktatúrájának, mielőbb likvidálni kell.

A köztársasági propaganda, amelynek a Mello-féle forradalom lett volna a próbaköve, ma sem gyengébb, mint a felkelést megelőző hetekben. De nem a köztársasági államforma híveinek csendes, de biztos szaporodása jelzi azt, hogy Spanyolországban már nem lehet hosszú életű sem a Berenguer-kabinet, sem pedig esetleg a monarchikus államforma sem.

Beszámoltunk már arról, hogy Spanyolország legnagyobb és legerősebb politikai pártja, a liberális párt s mögötte a konzervatív pártok egész serege is, nyíltan követeli a Berenguer burkolt diktatúrájának felszámolását és az országos választások mielőbbi megtartásával az alkotmányos élet megkezdését.

A politikai pártok mozgalma az alkotmányos élet visszaállítása s elsősorban a Berenguer-kormány eltávolítása érdekében az utolsó napokban rendkívüli erőt nyerhetett. Ezt bizonyítják a tegnapi események, amelyek a spanyol főváros összes politikai köreit érthető izgalommal töltik el.

Tegnap ugyanis Alfonso király majdnem az összes minisztereket kihallgatáson fogadta s ugyancsak magához kérte a nagy politikai vezető egyéniségeit is.

A kormány tagjai és a politikusok valóságban egymásnak adták a kilincset a királyi palotában és a sorozatos kihallgatásokból a sajtó arra következtet, hogy

a spanyol belpolitikai életben rövidesen mély és gyökeres rendszerváltozásnak kell bekövetkeznie.

Bár a kihallgatásokon lefolytatott megbeszélésekről a nyilvánosságra alig szivárgott ki valami, a beavatottak már tudni vélik, hogy a liberális párt vezetői által javasolt koncentrációs nemzeti kormány gondolata már csirájában megbukott s ehelyett legnagyobb valószínűség szerint Cambó alakit kimondottan konzervatív kormányt.

A köztársasági propaganda terjedése azonban komoly aggodalomra ad okot abban a pillanatban is, amikor az uralkodó, a spanyol politikai pártok vezetői és a kormány tagjai egyaránt a jelenlegi helyzetből való kibontakozás útját keresik.

Számolnak azzal a lehetőséggel, hogy a republikánusok Berenguer távozásával felvetik azt a súlyos kérdést is, hogy vajjon az ország megmaradjon-e továbbra is a monarchikus államforma mellett, vagy pedig döntsön a köztársaság mellett.

Ezzel az eshetőséggel annál komolyabban kell számolniuk a spanyol belpolitika irányítóinak, mert

a fiatal republikánusok újabb felkelést készítenek elő

és szándékuk az, hogy a börtönöket megostromolva, kiszabadítsák a Franco őrnagy forradalmában kompromittált köztársasági vezéreket.

ASTRA (APOLLÓ) MOZGÓ Brassó

Csütörtök, pénteken, általános közkívánatra olcsó helyárrakkal

Orgonavirágzás (Jeanine)

hangos, éneklőfilm lesz vetítve.

A főszerepben: COLEN MOORE.

A következő bemutató
RAMON NÓVARRO
legszebb filmje:

Ha a császár visszatér

hangos, éneklőfilm lesz. Ugyancsak olcsó helyárrak.
A gazdasági krízisre való tekintettel az „Astra” Mozgó a helyárrakat leszállította.
Tökéletes hangvisszaadás „KLANG” Tobis beszélgépen.

Jönnek a beszélő kutyák!

Pénteken itt lesznek!

HIREK

— Olvasta?
— Mit?
— Man lelkész mérgesen becsapta a pénzügyminiszter ajtaját.
— Érthető.
— Miért?
— Na igen, mert Popovici előzetesen becsapta Man lelkészt.

— Azért nagy szabadság lett volna, ha Zelea Codreanu átveszi a hatalmat...
— Milyen szabadság?
— Szabad ekrazit, szabad perekedés és általában szabad lett volna borsát törni a zsidók orra alá.

— A legutóbbi munkanélküli gyűlésen egy kereskedő is megjelent.
— Mi az — kérdezi valaki. — On mit keres itt?
— Sajnos, engem is belistára tettek a hitelezőim.

— Egy rotterdami lap szerint a legújabb csehszlovákiai népszámlálás eredménye csak akkor jöhetett létre ha a cseh anyák egy évben kétszer szültek.
— Ez az a bizonyos cseh kétszerszült.

— A városok kongresszusa tiltakozni fog az állami terhek áthárítása ellen. A romániai városok uniója 1931 január 24-én Bukarestben kongresszust tart, amelyre Románia összes városai meghívót kaptak. A városok uniója erősen tiltakozni akar a kormányzat azon terve ellen, amely az állami költségvetés terhelételeinek a javarésztét (állami kórházak, iskolák, költségét) a városokra akarja áthárítani. A városi költségvetések amugyis túl vannak terhelve és az állami terhek fedezetére már nem képesek.

— Nagyban folynak a párisi kölcsöntárgyalások. Bukarestből jelentik: Párisból érkezett hírek szerint a Banque de Paris helyiségében élénken folynak a második román kölcsöntérítési tárgyalások. A megbeszéléseken részt vesznek a hollandi és svájci tőkeérdekeltségek megbízottai, valamint a Kreuger-csoport emberei. A kölcsön összege 70 millió dollárt tenne ki, amelyet a román megbízottak szeretnének az első kölcsön árfolyamán, tehát semmiesetre sem alacsonyabb árfolyammal, megkapni s ezért hajlandóak inkább magasabb kamatot felajánlani.

— Február 8.: — kukoricakongresszus. Bukarestből jelentik: Madgearu elnökletével február nyolcadikán a kukorica termelők értekezletet tartanak Bukarestben. Ez alkalommal a miniszter javasolni fogja a termelőknek, hogy főleg aprószemű kukoricát termesszenek, mert a külföld ezt keresi.

— Érdekes táblai tárgyalás Marosvásárhelyen. Marosvásárhelyről jelentik: Tegnap tartotta a marosvásárhelyi ítélőtábla a lörcinfelelő rablógylkosságot tettesének, Simó Zsigmondnak a fellebbezési tárgyalását. A büntény 1929. decemberében történt és a marosvásárhelyi törvényszék akkor Simó Pétert, aki a gyilkosságot beismerte, 15 évi fegyházra ítélte. Az elítelt tegnap a tábla előtt kijelentette, hogy az előző vallomása hamis volt, amennyiben a gyilkosságot nem ő, hanem a nagybátyja, Simó Zsigmond és Ferenc Károly követték el, őt csak rábeszéltek, hogy a gyilkosságot vállalja. A tábla elrendelte a vizsgálat kiegészítését.

— A hunyadmegyei mezőgazdasági kamarai választások eredménye. A január 10-én megtartott választáson 796 jogosult adta le szavazatát a nemzeti párt, a liberális lista jelöltjeire. — A választás eredményeképpen a kormánypárti lista jelöltjei kerültek be teljes egészében a kamarába.

— A francia elnökválasztás nehézségei. Párisból jelentik: Már most folynak a kombinációk és az előkészületek a francia köztársasági elnök választására, mely tudvalevőleg ez év májusában lesz. Az eddigi favoritok, akiket mint Doumergue utódait emlegettek, mindjobbán háttérbe szorulnak. Poincaré beteg. Briandnak nagy az ellenzéke, Peret igazságügyminiszter és Benard szenátor, az Oustric-ügy miatt voltak lehetetlenné. Legnagyobb esélye Lebrun szenátornak van, bár sok képviselő és szenátor azt kívánja, hogy Doumergue még két évig maradjon meg elnöknek.

Minden gondos háziasszony

„PYRAM”
CIPŐPASZTÁT

használ.

Sz 18421

— Vadászat közben hasbalölttek egy magyar egyetemi hallgatót. Miskolcra jelentik: Tragikus szerencsétlenség történt tegnap a közeli Mogyorócska község határában. Egy nagyobb társaság vaddisznóra vadászott és eközben a vadászat egyik résztvevőjét, Gyurkó Miklós egyetemi hallgatót, egy eltévedt golyó hasba találta. A szerencsétlen fiatalember rövid kintlódás után kiszívenvedett.

— Földalatti tő okozta a lyoni házösszeomlásokat. Lyonból jelentik: A katasztrófális házösszeomlások okának kiderítésére megindult vizsgálat befejeződött. A vizsgálat eredménye szerint a katasztrófát egy földalatti tő okozta, amely az összeomlott utcácsék alatt húzódott meg.

— Vértörési ítélet az éjjeli mulatóban. Szófiából jelentik: A Moulin Rouge mulatóban tegnap éjjel agyonlőtték Kutakovot, a macedón forradalom egyik vezérét, míg egy kísérőjét súlyosan megsebesítették. A gyilkosságot egy másik macedón csoportvezető követte el politikai okokból, vérbírósági ítélet alapján. Többeket letartóztattak.

— Repülőhadihajó-versenyt rendez Anglia. Londonból jelentik: Az angol légügyi minisztérium legközelebb távrepülési versenyt rendez négy, teljesen fém-ből készült repülőhadihajó között. A verseny által azt kívánják eldönteni, hogy a négy gép közül melyik a legmegfelelőbb a Perzsa-öbölben teljesítendő szolgálatra. A négy gép közül az egyik monoplán lesz, a másik három pedig biplán és személyzetük állandóan a repülőgépek kabinjaiban fog lakni. — A négy aeroplán Londontól Basráig fog repülni, utba-éjtve az iraki sivatagot.

— Hogyan éljen a szivbajos ember? Ilyen cím alatt, dr. Bodon Károly egyet. magántanár tollából hézagpótló munka jelent meg Budapestén. A kitűnő könyv a nagyközönség számára íródott és elmondja mindazt, amit minden szivbajos, érelmeszesedéses stb., vagy szívgyengeségben szenvedő embernek tudnia kell. Nem az orvosi kezelés kiküszöbölését szolgálja ez a könyv, hanem gyakorlati útmutatással szolgál a laikus betegnek arra, hogy milyen életmódot folytasson, hogy segítse elő a gyógyulását és — mikor menjen orvoshoz. A rendkívül praktikus mű ára 88 lejért kapható a Brassói Lapok Könyv-osztályában (vidékre 10 lej portó).

— Újabb súlyos elgázolás Budapesten, amely után az autó ezuttal is továbbrohogott. Budapestről jelentik: Tegnap újabb súlyos kimeneteli elgázolás történt a fővárosban. A Práter-utca és a Szigetvári-utca sarkán egy autó keresztülment Nagy Árpád tizenhétéves kifutófián, majd felismerhetetlenül, teljes sebességgel továbbrohogott. Nagy Árpádot súlyos sérülésekkel kórházba szállították. — A rendőrség erősen nyomozást indított a gázoló autó rendszámának megállapítására.

— Új magyar hetilap Erdélyben. Kolozsvárról jelentik: Seress József kitűnő újságírókollégának szerkesztésében új hetilap indult meg, amely változatos tartalommal érdeklődésre tarthat igényt. — Az első szám főbb cikkei: Bocsaányi László nyugdíjba akar vonulni Weisz Aranka merénylete dr. Lupu nőorvos ellen, Kritika Kolozsvár öt polgármesteréről, Leépítések az erdélyi bankoknál, stb. A hetilap munkatársai között találjuk Gaál Gábor és Fekete Tivadart, a jövőre publikistákat.

— Borult idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet jelentése szerint túlnyomóan borult, lecsapódásokra és enyhülésre hajlamos idő várható.

— Betörték, hogy utiköltséget szerezzenek Franciaországba. Temesvári tudósítónk jelentik: Torony Gyula rekási gyógyszerész, aki tegnap késő éjszaka táncmulatságból tért haza, megdöbbenéssel vette észre, hogy lakásában betörtök jártak és értékes szakkönyveket távoztak. Feljelentésére a rekási csendőrség azonnal megindította a nyomozást, amely rövidesen eredménnyel is végződött. Letartóztatták Szűcs Sándor és Kiss József személyében a betörés elkövetőit, akik a vallatás során töredelmes vallomást tettek s elmondották, hogy azért követték el a betörést, hogy mintán Romániában megérteni nem tudnak, kivándorolhassanak Franciaországba. A gyógyszerész lakásáról elvitt 10.000 lej készpénzt és a többi értéktárgyat hiánytalanul megtalálták a betörők lakásán tartott házkutatásnál.

— Meghalt Kandó Kálmán dr., a világhírű magyar elektrotechnikus. Budapestről jelentik: Keddén este 8 órakor halt meg Budapesten egerfarmosi Kandó Kálmán dr., a világhírű magyar elektrotechnikus, akinek nevéhez a villamosság gyakorlati alkalmazásának forradalmi jelentőségű alkotásai fűződnek. Ragyogó mérnöki karrierjét külföldön kezdte, a 90-es évek elején a budapesti Ganz-gyárhoz került, később pedig a magyar Westinghouse-társaság egyik vezetője lett. 1923-ban a Ganz-Danubius-művek hívta meg vezérigazgatójának. Kandó alkalmazta legelőször a villamos vasutaknál a többfázisú váltakozó áramot s nevéhez fűződik az ugynevezett Kandó-mozdony korszakalkotó találmánya, amely ma már az egész világon mintául szolgál a villamosmozdonyok tervezésénél. Kandó nagyjelentőségű tudományos munkásságáért a Magyar Tudományos Akadémia 1921-ben a Wahrmann-díjjal tüntette ki. Halála nemcsak a magyar, hanem az egész világ tudományos életében is súlyos veszteséget jelent.

— Gyengélkedés idején, különösen ha a rosszullétet szorulás fokozza, a természetes „Ferenc József” keserűvíz fájdalommentes székürülést és kielégítő emésztést hoz létre. Híres nőorvosok a legnagyobb elismeréssel hangján írják a valódi Ferenc József vizről, mert ez a kritikus korban is hosszabb időn át alkalmazható, anélkül, hogy kitűnő eredménye változnék. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Jó emésztés — fél egészség. Székrekedés, bélrenyheség esetén Artin dragée normális ürüléshez segít. Kérje orvosától.

— Új könyvek. Beöthy Zolt: A magyar irodalom kis tükre. Hetedik kiadás. Sajtó alá rendezte, bevezetéssel könyvvéseti függelékkel ellátta Kék Lajos. Finom papíron, számos képpel, 256 oldal. Ára 224.— lej. — Zilahy Lajos: A téssasszony. Vigjáték 8 felvonásban. 104 oldal. Ára 102.— lej. — Zilahy Lajos: A szökevény. A „Két fogoly” szerzőjének legújabb nagyszabású regénye. 380 oldal. Ára 204.— lej. — Hasek: Infanterist Svejik II. kötet. Ára 95.— lej. — Sexuális inger és szexuális kielégülés. Írta: Dr. Reich Vilmos, a bécsi sexualtanácsadói intézet szaktudományi vezetője. 86 oldal. Ára 70.— lej. — Hogyan éljen a szivbajos ember? Írta: Dr. Bodon Károly egyetemi tanár. Ára 88.— lej. — Az itt felsorolt újdonságok kaphatók és megrendelhetők a Brassói Lapok Könyv-osztályában.

— Kilencszáz millió márká a német költségvetés deficitje. Berlinből jelentik: A birodalmi pénzügyminiszter bejelentette, hogy az 1931. évi költségvetésnek 900 millió márká deficitje van, aminek magyarázata, hogy 600 millióval kevesebb a bevétel, 200 millió a munkanélküliek segélye, száz millió pedig vogyes kiadásokra megy el.

— Sztrájkba léptek a temesvári Fadedpa-szalaggyár munkásai. Temesvári tudósítónk jelentik: A temesvári Fadedpa-szalaggyár igazgatósága, amely már néhány hónappal ezelőtt 15 százalékkal csökkentette az alkalmazott munkások bérét, tegnap újabb 10 százalékos bérredukciót akart életbeléptetni. A munkások tiltakozásuk jeléül beszüntették a munkát. A gyár igazgatósága a konfliktus békés elintézése helyett a rendőrség segítségét vette igénybe. — A rendőrök a sztrájkoló munkások közül négy bizalmi azonnal őrizetbe vett, azzal a magyarázattal, hogy erőszakkal kényszerítették munkástársaikat a sztrájk megkezdésére.

— Értésítés. A Brassói Magyar Dalárda súlyos pénzügyi helyzete rendezése céljából, 1931. január 24-én, szombaton este tartja rendes farsangi estélyét. Tekintettel egyfelől az estély elsőrendű gazdag műsorára, másfelől az annyira fontos magyar kulturális cél elérésére, tisztelettel kérjük Brassó magyar közönségét, szíveskedjen az estélyen minél nagyobb számban megjelenni. Jegyek Fuhrmann János pénztáros urnál. Károly király, volt Kapu-utca 8. sz. alatt kaphatók. Továbbá értesítjük a Dalárda tagjait, hogy a dalárda folyó hó 15-én, csütörtökön este 8 órakor választmányi, január hó 18-án délután 3 órakor közgyűlést és utána tagavató összejövetelt tart a próbahelyiségben. Pontos megjelenést kér az elnökség.

— A brassói csizmadia mesterek betegsegélyző és temetkezési egylete valamint társulata rokkant alapja javára 1931. január hó 17-én, szombaton este 8 órai kezdettel a Redout összes termeiben táncal egybekötött műkedvelő előadást rendez. Színe kerül a brassói „Viktória” műkedvelő gárdája közreműködésével a „Pista néni” című, a közönséget nagy élvezetben részesítő 8 felvonásos vigjáték. A n. é. közönséget erre a kedélyes estélyre teljes tisztelettel meghívja az elnökség. Teljesen kielégítő büfféről és elsőrendű zenéről gondoskodik.

— „Brassói Korcsolyázók Egyesülete” a műkorcsolyázás és a fiataloknak a sportágban való felnevelése érdekében az idén január és február havára németországi sportnevelőt hívott meg. Délelőtt és este fiatal és idősebb korcsolyázók számára külön lecke is adnak (fél óráért 20 lej fizetendő). A délutáni órákban, 2—5-ig, az összes brassói tanítázteteknek tanuló ifjúság ingyen oktatásban részesül. Külön leckeire, vagy tanfolyamokra a nappali pénztárosnál lehet jelentkezni. Az egyesület vezetősége.

— Takarodó a Rajnán. (Hangosfilm bemutatja a brassói Modern Mozgóban.) Igen, határozottan: ezekben a mai súlyos időkben ilyen film azt vágnak az emberek. Vagy két órára elfelejtini azt, hogy töl a gazdasági válság, hogy világszerte fegyverek csörömpölnek, igen, ez kell a ma fáradt emberének és ezt kapja meg a Modern Mozgó legújabb slágereiben. „Takarodó a Rajnán” finom, kedves, hangulatos film, ragyogóan szép nőkkal, kedves, mosolygó férfikkal és elsősorban jó színészekkel való mennvi szerepében. A Modern Mozgóban estéről-estére kacaj hullámk és maga ez a körülmény biztossá teszi, hogy az első napok nagy sikerét tovább meleg sikerek követik.

— Ismét elkoboztak egy bukaresti lapot. Bukarestből jelentik: Bukarestben ismét lapelkobzás volt. A helygíj kormány ezuttal a Buletinul Antijudeo Mazoric című sajtóterméket kobozta el — eddig ismeretlen okok miatt.

— Hatalmas tűz pusztított Bukarestben. Bukarestből jelentik: A bukaresti „Oja” gyár Serban Vodanai raktárában tegnap hatalmas tűz pusztított. — A lerakat egyik helyiségében könnyen robbanó kémiai áruk voltak felhalmozva. A tüzet egy gyertya okozta, amelynek lángjánál elhasznált filmtekerest olvasztották, aminek celluloid-anyagát füveg dugaszoló-lámpa használták. A láng átmelegítette az egyik füveg tartalmát, úgy, hogy az felrobbant. A robbanást röi időn belül egy másik hatalmas robbanás követte. Pillanatok alatt az egész helyiség lángba borult és a kivezényelt tűzoltóság csak egy órai megfeszített munka után tudta a tüzet eloltani. A kár meghaladja az egymillió lejt.

Szerkesztői üzenet

Többeknek. Most már illetékes helyről kapott megbízható információ alapján tudhatjuk mindazokkal, az ifjakkal, akik a B. L. szerkesztőségénél a katonai bevonulás ideje iránt érdeklődtek, melyről idáig a katonai parancsnokságoknál és hadkiegészítőknél sem kaptak határozott, pontos felvilágosítást, hogy a bevonulás ideje minden fegyveremhez 1931. február hó nyolcadika, kivéve a váltólovasságot (szkimbások) s melyhez március 15-én kell bevonulni.

KÖZGAZDASÁGI LAPOK

Ma új árutarifát jelenik meg

Bukarest, január 14.

A CFR igazgatósága január 15-én új helyi árutarifát (I. és II-ik részt) jelentet meg. Ezáltal a szeptember elsején megjelent tarifa, az összes azóta eszközölt változásokkal együtt, hatályon kívül helyezték.

28 millió lej passzívával fizetéképtelen lett a bukaresti Samaritaine-áruház

Bukarest, január hó 14.

Az ilfovi törvényszékhez L. Benaroyo, a „La Samaritaine” áruház tulajdonosa kényszerkegyességi kérvényt adott be. Mellékeli az 1930 év mérlegét, amelynek 36.568.515 lej az aktívája és 28.897.000 lej a passzívája. 60 százalékos kényszerkegyességet ajánl 2 évi lefizetésre. Ugyancsak hasonló kényszerkegyességet kért Jancu Serghel, készruhákereskedő is, akinek a múltévi mérlege 4.123.000 lej aktívával és 4.039.000 lej passzívával zárult.

Január 27-én megalakul a magyar-jugoszláv kereskedelmi kamara

Budapest, január 14.

A Lloyd-társulat dísztermében tegnap ülést tartottak a magyar kereskedelmi és ipari élet reprezentánsai és elhatározták, hogy január 27-én megalakítják a jugoszláv-magyar kereskedelmi kamarát. Az ülésen résztvett a budapesti jugoszláv főkonzul, aki kormányára nevében örömmel üdvözölte a kamara eszméjét.

Január végéig be kell adni az autódátumadóvalomlásokat

Brassó, január 14.

A brassói pénzügyigazgatóság a magánautótulajdonosok (nem a taxiautótulajdonosok!) tudomására hozza, hogy az autódátumadóvalomlásokról a többi adóvalomlásuktól függetlenül 1931. január hó végéig adják be. Azokat, akik az autódátumadóvalomlásukat a fentnevezett időn belül nem adják be, az autódátumadóvalomlásért megbüntetik.

Az estély sikerét

biztosítja és fokozza, a hangulatot derűs varázsolja egy-két ügyesen előadott

Monolog

Raktárról szállítjuk az alábbi monologokat, drb.-ként 10 lejes áron. Megrendelésnél elegendő az alább feltüntetett számokat megadni. Az összeg és 6.— lej portó előre beküldendő.

1. Gárdonyi G.: Házassági ajánlat. — 2. Gabányi A.: A potyajegy. — 3. Ch. Monselet: A szórakozott kisasszony. — 4. Fr. Coppée: A hajótörött. — 5. Fr. Coppée: A kovácsok sztrájkja. — 6. Rudnyánszky: A gyáva. — 7. Dezső József: Házasság. — 8. Dezső József: Legényélet. — 9. Kacziány G.: A népfelkelő. — 10. Leclerc és D'Alisy: Egy völgy az ajtó előtt. — 11. Bridier: Lenni vagy nem lenni. — 12. Dezső József: A költő. — 13. Dezső József: A javithatatlan. — 14. Dezső József: Két szem. — 15. Perigaud: A szabadjegy. — 16. Feydeau: A tökfetű. — 17. Guillon: Aglája férjhezadása. — 18. Ch. Leroy: A pechvogel. — 19. Pailleron: A kosár. — 20. Osterstetter: A statisztika. — 21. Rudnyánszky: A kakasülön. — 22. Rudnyánszky: Tét: 5-re 62. — 23. Rudnyánszky: A műkedvelő fotográfus. — 24. E. Noel: A hivatalnok. — 25. Gárdonyi G.: A nyugateurópai ember. — 26. Gabányi A.: A ba-ya bál. — 27. G. Lorin: Szeretem a nőket. — 28. Gabányi A.: Bajos Jeremiás. — 29. Rudnyánszky: A mama kedvence. — 30. E. Guillard: A légy. — 31. Thewrewk I.: Asszony szeretnék lenni. — 32. Gabányi A.: Spiritizmus. — 33. Gabányi: Amor mint végrehajtó. — 34. Gabányi: A menyasszony. — 35. Dezső József: Nyári zápor. — 36. Peterdi S.: A jó rokonok. — 37. Fejérmé M.: Halni kel. — 38. Gabányi: A fuzitus muzsikusa.

Brassói Lapok Könyvosztálya

Január 16

A kistrészcényesek bünvádi feljelentést tettek a volt Turul-cipőgyár igazgatósága ellen

Allítólag tudtuk nélkül mondták ki a Renner-gyárral való fúziót

Temesvár, január 14.

A egész ország közgazdasági köreinek érdeklődése mellett ment annakidején végbe a temesvári Turul és a kolozsvári Renner-bőr-gyárak fúziója, amelyből tudvalevőleg megszületett a „Dermata”.

A fúziót most váratlanul felbolygatta egy feljelentés, amelyet a Turul-cipőgyár kistrészcényesek adtak be a temesvári ügyészséghez. Benedict Norbert, a gyár volt vezérigazgatója, valamint igazgatótársai és a vállalat igazgató-ságának tagjai ellen.

A feljelentők azt vitatják, hogy a Turul-cipőgyár részvénytársaság jogilag még most sem szűnt meg, mert

a régi igazgatóság állítólag nem hívott össze közgyűlést a felszámolás kimondására, sem pedig olyan határozatot nem hoztak, amely a gyár névváltoztatását, vagy a részvények kicserélését jóváhagyta volna.

A Turul-gyár igazgatói — a feljelentés szerint — sohasem közölték a kistrészcényesek-

kel, hogy az eredeti Turul-részvényeket milyen arányban cserélik be, ellenben tény az, hogy

miután a maguk részvényeit eladták, a Turul-részvénytársaság összes üzleti könyveit és iratait Kolozsvárra szállították. Az igazgatóság eljárása folytán a „Turul” kistrészcényesek súlyosan károsodtak, mert részvényeikért ma már 30 lejt sem adnak.

A feljelentés arra hívja fel a temesvári ügyészség figyelmét, hogy a Turul-gyár volt igazgatója, Benedict Norbert, előkészületeket tett az ország területéről való elutazásra amivel a megindítandó bünvádi eljárás sikerét veszélyeztetné.

Kéri még a feljelentők az ügyészséget arra is, hogy

a bünvádi eljárást indítsák meg Benedict vezérigazgatót kívül a Turul-gyár összes igazgatósági tagjai és igazgatói ellen is.

A feljelentésnek fejleményeit a temesvári piacon túl is élénk érdeklődéssel várják.

Le az álarccal!

Ugír egyenlő: Ausschnitt, Bushilla, Dienermann és Schapira

A gyáriparosok szövetsége nem egyéb 4 ember szövetkezésénél — az egész ország ellen

Bukarest, január 14.

Országos felháborodást váltott ki az Ugír legutóbb megtartott gyűlésén Mircea, az „Ugír” igazgatójának vehemens kirohanása a kereskedők ellen. Mircea igazgató beszédében azzal vádolta meg a kereskedőket, hogy ők azok, akik a derék és becsületes nagyiparosok által termelt árut megdrágítják és szerinte az általános drágaságot főképpen annak kell tulajdonítani, hogy a kereskedők állami ellenőrzés hiányában borsos áron szöszkés fogyasztókörzés nyakába az ipari termékeket.

Mircea, az Ugír igazgatója, néhány héttel ezelőtt szintén beszéltett magáról. A munkaügyi minisztériumban a munkanélküliség rémének leküzdésére országos ankétot hívott egybe Hatieganu miniszter, amikor ugyan-csak Mircea mérnök, az Ugír igazgatója a leg-

merevebben elzárkózott attól, hogy a nagyiparosok nevében bárminő koncessziót is tegyen.

Ez a két felháborító megnyilatkozása az Ugírnak érthetővé teszi, hogy körülnézzünk, tulajdonképpen kiknek a nevében beszélhet az Ugír és tényleg az ország összes nagyiparosai-nak azonos-e a véleménye azzal, amit az Ugír nevében Mircea kifejtett.

Röviddel ezelőtt, amint annakidején azt megírtuk, az Ugír kebelében súlyos ellentétek merültek fel. Az erdélyi és bánáti Ugír csoportok sorozatos üléseken arról panaszkodtak, hogy az Ugír nem képviseli az érdekeiket és a feszültség már annyira kimélyült, hogy komoly szakadás fenyegette az Ugír szervezetét. Az Ugír központjának sikerült azonban az elégedetlenkedő erdélyi csoportot leszerelni.

A négy diktátor

A helyzet azonban ma is az, hogy az Ugír, melynek az ország egész iparát kellene képviselnie, ténylegesen csupán egy kis csoport egyéni érdekeit képviseli. E kis csoport négy tagja a következők: Max Ausschnitt és Bushilla Elek, a „Resita” képviselői, Dienermann, a „Banca Moldova” igazgatója, Schapira, az „Astra” képviselője. Ez a négy ur irányítja és vezeti az Ugír egész tevékenységét és ezeknek mindenre kész emberük Mircea az Ugír igazgatója.

Az Ugír e négy diktátora tulajdonképpen a vasipar képviselői. A vasipar az ország egész iparának az alapján képezi és egészen természetes, hogy az összes más iparokkal ellentétes érdekeket képvisel. A vasiparral szemben egészen ellentétes a többi ipar érdeke, viszont más ipar mégis szerves összefüggésben áll a hatalmas vasiparral. Népszerűen ez azt jelenti, hogy míg a többi iparoknak érdeke, hogy a vas olcsóbb legyen, a vasipar képviselői a vas árának megdrágításán dolgoznak.

Már most az Ugír révén ennek a négytagu, szűkkörű társaságnak módja van arra, hogy

Fejedelmi fizetés az igazgatóknak

Ugyancsak az Ugír e négy diktátora mond véleményt mindannyiszor, ha a kormány az Ugírt, mint az ország iparának reprezentáns egyesületét megkérdezi. Vámtarifa, vámmentes behozatali ügyek, iparpártolás kérdésében csak névleg dönt és csak látszólag ad véleményt az Ugír, valóságban mindig ez a négy ur véleménye a döntő. És ha olyan árucikk-

minden olyan állami tárgyalásnál, ahol az Ugírt véleménye iránt megkérdezik, az ország többi iparának érdekeit feláldozza a saját vasipari érdekeiért. Szomorú tény és idáig sok bajnak volt az okozója, hogy a kormány az Ugírt olyan jogkörrel ruházta föl, amely valószínűleg hatalmat ad az Ugírnak, illetve az Ugír nevében intézkedő négy diktátornak. A kormány rendelkezése folytán minden olyan kérvényt, mely iparpártoláshoz, vámmentes áru behozatalához szól, hivatalosan átteszik az Ugírhoz véleményezés végett. Így állhatnak elő azután olyan esetek, mint legutóbb a petroleum-ipar tartálykocsinak ügye volt. A Resita és az Astra, amelyek a kocsikat beföldön gyártják, 50 százalékkal drágábbak a külföldinél. És éppen ezért a petroleumipar, melyet törvény szerint megillet a vámkedvezmény, engedélyt kért arra, hogy vámmentesen kocsikat hozasson be az országba. — Az Ugír kedvezőtlen véleményezése miatt azonban nem kapott engedélyt a kocsik behozatalára. Ilyen módon a kormány a petroleum-ipart teljesen kiszolgáltatja az Ugírnak, illetve az Ugír négy diktátorának.

ról van szó, melyet ők is gyártanak, akkor az Ugír nevében mindig olyan véleményt adnak, amely saját egyéni érdekeiket védi. Röviden szólva az a helyzet, hogy az Ugír e négy diktátora felhasználja az Ugír nevét és presztízsét arra, hogy saját iparuk érdekeiért feláldozzák az ország többi összes iparágait. Van azonban ennek a helyzetnek egy má-

...majdnem tragikus oldala is. A kereskedelemügyi minisztérium csupán abban az esetben adja meg az ipari kedvezményt, ha az Ugir kedvező véleményét ad az illető cégről, vagy vállalatáról. Az Ugir a kedvezménykérő vállalatot presszionálja arra, hogy belépjen az Ugirba és lefizesse a hatalmas tagságdíjat. Mindez azért történik, hogy az Ugir igazgatóinak és tisztviselőinek fejedelmi fizetésére és a pazarul berendezett központi irodai helyiségekre kellő alapot teremthessen. Ha az Ugir taglistáját végignézzük, villanyszerelőket bádogosokat találunk közöttük. Ezek a kisemberek szintén arra lettek kényszerítve, hogy belépjenek az Ugirba, lefizessék a tagdíjakat mivel a kereskedelmi minisztériumtól kért kedvezményt csakis ilyen áron kaphatták meg.

HENRY DUPUY-MAZUEL 35 A SAKKJÁTÉKOS REGÉNY Fordította KÜRTI PÁL

És mert a varázsló most sem mozdult, elindult feléje.

Most aztán megszeppent az ipse és egy lépést hátrált. Az automata csak ment feléje, a varázsló hátrább-hátrább húzódott, végre elhajított pálcát, kristálygolyót, tudóssüveget és elszökött, a tömeg röhögésétől, csufolódásától, gunyos tapsától követte.

Ez a kedves enyelgés megszabadított egy konkurrenstól, meghosszultam vele a kis medvét és megnyertem a tömeg rokonszenvét. Néhány perccel később tele volt a bódém. Urak és parasztok vegyesen tolongtak befelé. A gyerekek szülei vállaira másztak, hogy jobban lássanak. A nők Wandát bámulták. A férfiak is őt nézték s bizonyos, hogy mindnyájan egyformán gondoltak.

Wanda táncát nagyon megtapsolták. A táncoló automata tükletes játékának is zajos sikere volt. Csöndet kértem és bemutattam a sakkjátszóautomatát. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem dobogott a szívem, midőn egy gyertyát vettem a kezembe. A gyertyát végigégettéltem az automata belsejében, közben a pálcával kopogtattam, hogy Boleszláv idejében készüljön a szükséges mozdulatokra. Mikor ezzel végeztem, kihirdettem, hogy bárki leülhet a sakk-tábla elé és annak, aki legyőzi a gépet, ötszáz aranyruhtát fizetek.

Csönd volt, az emberek haboztak, végre egy diszes ruhájú, ötvenes uriember feljött a dobogóra.

Megindítottam a kerekeket, sőt odáig mentem, hogy olajoztam itt-ott a gépezetet. Aztán két gombot megnyomtam és így szóltam:

— Kezdődhet a játszma!

Nagy csönd lett. Egy légy zümmögését s meg lehetett volna hallani és a kívülről beszűrődő tompa zaj csak ünnepélyesebbé tette a csendet, amely engem is lenyűgözött.

A török fakeze olyan biztonsággal emelgette a figurákat, mint egy eleven kéz. Hol a gépujjak, hol az élőujjak nyultak a sakk-táblára. A török szép előnyben volt.

A parasztok, akik nem értettek a játékhoz, megcsodálták a gép nyugodt, kerekded mozdulatait. De az urak visszafogott lélekzettel figyeltek és találgatták a masina fortélyát. Egyesek összesugtak, mások nyújtogatták a nyakukat, hogy jobban lássanak, ismét mások mélyen elgondolkodtak.

— Uraim, az automata nyert!

Olyan ujjongás támadt, amely bizony nyugtalanított. Kíváncsiságában a tömeg megrohanta az emelvényt, hogy a csodás gépet közelebből láthassa és érinthesse. Elkézdtem kiáltozni, hogy a legkisebb rázkódástól örökre elromolhat. Néhány nemesember segített elhárítanom a balesetet, de mikor aztán kiürült a bódé, és megszűnt a veszedelem, azt hittem, hogy nyomban elveszitem az eszméletemet.

Nagy vigyázva kisegítettük Boleszlávot a gépből. Hamuszínű volt az arca. Az utazás fáradalmát, az imént tett nagy erőfeszítés, a sok egyéb izgalom kiemertették, de acélos lelke ura maradt testének és midőn megszólalt, éppoly nyugodtan beszélt, mint rigai szalonjában.

A litván fiú segítségével felraktam a törököt és a táncosnő automatáját a szánra, aztán elhajtottunk a fogadóba, amelyben Marfa foglalt le számunkra lakást.

Nagy gonddal zarkóztunk be három szobánkba. A legnagyobbban vacsoráztunk. A kandallóban lobogott a tűz és az ünnep tiszteletére sok viaszgyertya égett a Szent Szűz képe előtt. Hangulatos világítás volt. Szóltanul ettünk. Vacsora után Sophie elénekelt egy karácsonyi dalt, Boleszláv imádkozott és Wanda egyszerre csak táncolni kezdett. Sose láttam még ennél csodálatosabb táncot. Szűzies volt ez a tánc és oly áhítatos, mint egy ima. Tánc volt-e egyáltalán? Nem tudom. A Virágos Táncosnő testével imádkozott. Mint a három napkeleti királyok, felkínálta a gyermek-Istennek legdrágább kincseit, de annyi áhítattal és tisztasággal, hogy lelkem legmélyéig meg voltam rendülve.

Csodálattal csüggtem rajta, de azért telve voltam gondokkal. Mit tegyek most? Hova menjünk? Hogyan szabaduljunk meg a tömeg lelkesedésétől? Tullőttem a célon. A sikerem tesz tönkre. Sőt: ez a siker mindnyájunk veszte lehet. Eppen e sötét gondolatokba merültem, midőn az ajtón erős kopogtatás hangzott. Elémültem.

Második, harmadik kopogás hallatszott, majd egy ébriös hang beküldött:

— A tulai kormányzó ur ökegyelmességének nevében!

B. L. POLITIKAI NAPILAP

A B. L. nyomdavállalat kiadása és nyomása. — A szerkesztésért Kocsis Béla felel

BRASOV—BRASSÓ Kapu-utca 56—58. szám. Telefon: 82 és 1-77.
BUCUREȘTI—BUKAREST I, Sărindar No. 6. Telefonszám: 363/64, 373/70

ELOFIZETÉSI ÁRAK: Havonta 100, negyedévre 300, félévre 600, évente 1200 lej. Magyarországra: negyedévre 14, félévre 28, évente 56 pengő. A többi külföldi államokba: negyedévre 420, félévre 820, évente 1600 lej.

HIRDETÉSEKET felvesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hirdetőiroda. Részletes tárfakkal készséggel szolgálunk.

MEGBIZOTTAK. Arad: Strada Gheorghe Lazar 4 (Halmágyi Pál). — **Kolozsvár:** Strada Dubalarilor 7 (Neumann Ignác). — **Dés:** Osztián Kálmán Strada S. Barnutiu 10. **Déva:** Str. Ioan Creanga 2. (Balogh Géza). Telefon 17. Hunyad- és Alsófehérvármegyék részére. — **Nagyvárad:** Str. Nic. Jiga 32. (Szabó Gyula). — **Szatmár:** Papp Géza-utca 15. (Kertész László). Szatmár- és Máramaros-megyék részére. — **Nagyszeben:** Str. Turnului 13. (Szigethyváry László). — **Szilágysomlyó:** Hesperin Ernő. — **Marosvásárhely:** Sztgyörgy-u. 6. (Szabó Jenő). — **Temesvár:** Berényi Lajos, Gátsor 22/a. — **Torda:** Str. Reg. Ferdinand 25. (Dénes József).

Megbízások felvételére és fizetések átvételére fenti helyi megbízottakon kívül a köv. központi megbízottak vannak feljogosítva: Bartha Géza, Dán Dániel, Gerő Sándor, Nádas Jenő.

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnapi 750, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyszeri hirdetés esetén 25% engedély. Állást keresőknek 25% kedvezmény. — A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej, 50-szeri megjelenésnél 2 lej.

Vétel-eladás

Pékség lakással Hétfaluban előnyös feltételek mellett eladó, esetleg bérbeadó. Cím 11238 szám alatt a brassói kiadóban. Kat „Engros” jellegére a brassói kiadóba. 11242

Alig használt szilfa komplett hálószoba minden elfogadható árért eladó, Rosner, Brassó, Fekete-utca 62. 11246

Jókarban levő modern tölgyfaebédlő, fehér hálósobabútor, komplett, Révai nagy lexikon, konyhator, fürdőkád, gázresó, mindenféle háztartási dolgok jutányosan eladók. Brassó, Fekete-utca 60. 11241

Szászhermány községben családi okokból üzlethelyiség kiadó. Gheorghe Benia, Szászhermány 423. 11240

Csinos kis ház Brassóban, Bolonyában udvarral megvételre kerestetik. Ajánlatokat a brassói kiadóba „Napos” jellegére kérek. 11239

Egy vagon
I. Afrik
uj termései, beérkezett.
M. Orendi & Co.
szőnyegház.
Brassó, Kapu-utca.

Veszek állandóan mindennemű korai zöldséget, fagyfűtőcsőt. Ajánlatok.

Allást nyer

Nagyobb iparvállalat keres azonnali belépésre román, magyar, német levelezőt, magyar gyorsírással. Levelek „Iparvállalat” jellegére Rudolf Mosse Cluj, kértnek. 11208

Műszaki könyvekben,

nyelvtanokban, szótárakban állandó nagy raktár a Brassói Lapok Könyvosztályában. — Kérje díjtalan árlégyezkeinket.

Nagyvállalat keres február 1-i belépésre önálló német-román levelezőt, aki ezenkívül a német gyorsírásban is perfekt. Ajánlatokat fizetési igények megjelölésével „On-ali” jellegére Rudolf Mosse, Cluj címre kértnek. 11207

Állást keres

Téglagyári üzemvezető kiváló szakember, ajánlkozok mint vezető vagy vállalkozó. Esetleg kisebb üzembe betársulna. Ajánlatokat „Téglameszter” jellegére a B. L. bukaresti kiadóhivatalába (Str. Sărindar 6.) 11188

Bizalmi állást keres sokoldalúan képzett fiatalember elsőrangú garanciákkal. Megkeresések „Szolid” jellegére a brassói kiadóba. 11243

Deutscher Chauffeur erstklassiger Mechaniker mit langer Praxis, will Stelle wechseln nur bei grossem ernsten Hause. Adresse: Gürtler bei Herrovici, Bukarest, Str. Băritoi 47. II. Stock. 11244

Lakás

Keresek nappali használatra tágas szobát tornatanítás céljára, lehet teljesen butorizatlan, fűdősobával előnyben. Cím „Torna” jellegére bukaresti kiadóban. 11226

Ujonnán átalakított modern, napos, 4 szobás lakás kiadó. Brassó, Cioerao 2. 11174

Vegyes

Vásárlásainál hivatkozzon a lap hírdetéseire

Fuchs fogorvos, Bukarest, husz évi praxissal Párisban, minden modern fogmunkát végez București, Strada Berzei 35. 11166

Szanatórium Dr. Riemer

Brassó.

Könnyű tüdőbetegek részére, 800 m. magasságban a brassói erdőktől körülvéve, szél- és ködmentes. Modern gyógykezelés! Pneumothorax, Heliotherapia stb. Kitűnő eredmények. Egész télen át nyitva. Bővebb felvilágosítás: Felsőfővény-utca 44-48. szám. — Telefonszám: 378. — Rendelés: Árvaház-utca, 2-6.ig.

Székrekedést,

aranyeret, vesebajt, májbetegségeket, rheumát gyorsan és könnyen. **anélkül, hogy a szervezetnek ártson,** természetes gyógymóddal gyógyít az

UNIVERSAL-TEA

Dobozonként 95 lej, gyógyszerárakban és drogériákban. Labor „Malarin” Bukarest, Piața C. Cantacuzino 3

Ploesti magyar utazó urak!

Éjjel nappal meleg ételek kaphatók a

CARUL CU BERE-jele

vendéglőben Ploestiben dumping árban, Valódi erdélyi konyha.

Hogy meggyőződjen csupán egyszeri látogatást kérék

Kerekes Béla az étkezde vezetője

Üzlethelyiség

forgalmas helyen, központban kiadó. — Cím:

Gellernél, Brassó Kapu-u. 36.

Erdélyi írók

nagy sikert aratott könyvei:

Berde Mária: Haláltánc	183.-
Botos János: Visszatérők	95.-
P. Gulácsi Irén: Fekete völgyének 3 kötet	340.-
„ „ „ Ragyogó Kovács István	170.-
„ „ „ Hamusó	136.-
„ „ „ Pax Vobis. Ujdonaság 3 kötet	510.-
Károly Sándor: Az 500-ik emelet	163.-
Kacsó Sándor: Vakvágányon két kötet	160.-
Huber Győző: Rajzonal (Az erdélyi honvédek frontregénye)	150.-
Makkai Sándor: Ürdögcsékér két kötet	85.-
Markovits Rodion: Szibériai Garnizon	85.-
Ugyanaz, finom kiadás, vaszonkötésben	210.-
Markovits Rodion: Aranyvonat, kötet	160.-
Nyirő József: A síbói bölény két kötet	200.-
Tabory Géza: Vértörvény két kötet	245.-

Postai megrendeléseket azonnal elintézt a

Brassói Lapok Könyvosztálya

Az ország fűzőkészítőihez!

Nagy raktár, szabászati- és fűzőkellékeket, szöveteket bármilyen mennyiségben kaphatnak a

„MAGAZINUL TOALETA”

Bukarest, Strada Șelari 4-6.

A speciális

„Bally extra” gummiárak kizárólagos ierakata.

Azonnali szállítás az egész országban.